

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Första kammaren.

Nr 12.

Lördagen den 6 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollen för den 29 nästlidne maj.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 88, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

nr 89, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 90, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av åtskilliga kostnader för vissa nya byggnader vid armén;

nr 91, angående ångpanneanläggning m. m. för Göta livgarde;

nr 92, angående överlåtelse till lantförsvaret av viss del av det till förra majorsbostället Gudhem nr 1—9 med Holmäng nr 1 Hulegård i Skaraborgs län hörande utskiftet Helle;

nr 96, med förslag till lag om ändrad lydelse av 25 § i förordningen angående patent den 16 maj 1884, m. m.;

nr 97, med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909;

nr 105, angående pension å allmänna indragningsstaten åt arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad K. A. Helge;

nr 106, angående pension å allmänna indragningsstaten åt tygarbetaren A. E. Öberg;

nr 107, angående pension å allmänna indragningsstaten åt arbetaren E. Svensson och arbeterskan Margareta Hagström vid ammunitionsfabriken å Karlsborg; samt

nr 108, angående pension å allmänna indragningsstaten åt handräkningskarlen vid Bohusläns regemente Edvard Olsson.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.*

Vid föredragning av herr *Steffens* den 3 i denna månad bordlagda motion, nr 60, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning om möjligheterna och sättet för åstadkommande av större ändamålsenlighet och rättvisa uti beskattningen till stat och kommun samt större planmässighet i den offentliga inkomsthushållningen över huvud, hänvisades denna motion till ett tillfälligt utskott.

Föredrogs andra kammarens sistlidne dag bordlagda protokollsutdrag, nr 53, med inbjudning till första kammaren att förena sig med andra kammaren i dess beslut om tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av vissa frågor rörande rusedryckslagstiftning m. m.

Herr Trygger: Herr talman, mina herrar! Det är ju ganska egendomligt i och för sig, att det begäres tillsättande av ett särskilt utskott för att behandla enskilda motioner. Emellertid måste man erkänna, att det nu ej är första gången detta ifrågasätts — ej ens första gången efter den nya riksdagsordningens antagande. När man följer de fall, då särskilda utskott hava blivit tillsatta, finner man likväl, att riksdagen under de senaste trettio åren har övergivit den ståndpunkten att tillsätta särskilt utskott för behandling av enskilda motioner och begränsat tillsättandet av dylika till de fall, då kungl. propositioner förelagat. Kunde emellertid en stor och viktig fråga verkligen komma till en bättre och snabbare lösning genom tillsättande av ett särskilt utskott, så skulle jag för min del, även i det fall att endast enskild motion föreläges, ej tveka att tillstyrka kammaren att bifalla en hemställan om ett dylikt utskotts tillsättande, men i det fall, som nu föreligger, är det min bestämda övertygelse, att ett särskilt utskotts tillsättande varken skulle medföra en bättre eller ens en snabbare lösning av frågan utan tvärtom bringa oreda och skada för densamma. Läser man de motioner, som skulle hänskjutas till detta särskilda utskott, finner man, att motionärerna själva icke hava fixerat sin ståndpunkt i den fråga, som de underställa riksdagens prövning. Här har en nykterhetskommitté framlagt ett förslag, över vilket vederbörande myndigheters yttranden blivit infortrade, och innan dessa yttranden blivit bearbetade och med ledning därav själva kommittéförslaget prövat, taga motionärerna kommittéförslaget i stort sett sådant det föreligger och framlägga det såsom motion för riksdagen. De hava själva sagt, att det förefinnes meningsskiljaktigheter dem emellan i åtskilliga punkter, men de giva sig ej tid att fixera eller att samarbeta dessa meningar till ett bestämt förslag, om vilket de kunde bliva ense, utan framlägga trots dessa meningsskiljaktigheter kommitténs förslag så gott som oförändrat. De hava för övrigt själva uttalat, att det för dem i själva verket ej är fråga om annat än ett principuttalande, men icke desto mindre framlägga de kommittébetänkandet såsom ett verkligt förslag. Denna

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

kammare måste, tror jag, anse det oformligt och skadligt, att ett ärende, som blivit utrett av en kommitté och nu ligger under Kungl. Maj:ts behandling, ryckes ur denna sin normala handläggning och underställes riksdagen i ett så ofullkomligt skick, som nu sker genom dessa motioner. För så vitt Kungl. Maj:t, sedan materialet blivit grundligt bearbetat, tror sig kunna komma med något förslag i ärendet till denna riksdag, finnes det ju tillfälle för riksdagen att tillsätta ett särskilt utskott. Skulle åter Kungl. Maj:t icke hinna med eller anse det möjligt att kunna bearbeta det material, som föreligger, med den fullständighet, att ett definitivt förslag kan framläggas, är detta väl det bästa beviset för att frågan är så outredd, att den ej lämpar sig för denna riksdags behandling. På dessa skäl är det som jag för min del får yrka avslag på andra kammarens hemställan om tillsättande av ett särskilt utskott. Men jag vill betona, att då jag gör detta, hyser jag den varma förhoppningen, att denna stora, viktiga fråga snart måtte komma till en lösning, för vilket måls vinnande det är av vikt, att vi alla bidra till, att den utredning, som framlägges för riksdagen, blir så fullständig och grundlig som möjligt och att ej ärendet upptages tidigare än att en dylik utredning och prövning hunnit försiggå. — Ärendet går nu till bevillningsutskottet, om ej ett särskilt utskott tillsättes, och då kunde man möjligen invända, att trots det att frågan icke är i tillräckligt utrett skick, kommer den ju i alla fall under riksdagens behandling. Jag tror emellertid för min del, att bevillningsutskottet snart kommer att finna, att det material, som nu föreligger, är alltför ofullständigt och obearbetat för att man därpå skulle kunna grunda en hemställan, att riksdagen ville fatta beslut i denna fråga. Jag tror emellertid ej, att bevillningsutskottets behandling därför behöver bliva till skada, ty det är väl åtskilliga synpunkter, som kunna göra sig gällande inom detta utskott och som kunna komma ärendet till godo vid dess fortsatta behandling hos Kungl. Maj:t, för så vitt Kungl. Maj:t ej redan till denna riksdag hinner framlägga ärendet i slutgiltigt utrett skick. Jag hemställer alltså, att kammaren ej måtte bifalla andra kammarens begäran om tillsättande av ifrågavarande utskott.

Herr Karlsson, K. G.: Herr talman, mina herrar! Då jag går att yrka bifall till den från andra kammaren inkomna inbjudningen, så sker det alldeles uteslutande ur den synpunkten, att jag tror, att om man hänskjuter ifrågavarande motioner till ett särskilt utskott, så skall man därigenom kunna få en snabbare behandling av ärendet, och jag behöver ju ej anses tala illa om bevillningsutskottet, om jag säger, att ärendet kanske i det särskilda utskottet även skulle få en bättre behandling — detta därför, att detta utskott då skulle hava att uteslutande ägna sin uppmärksamhet åt förevarande motioner.

Det har ju eljest varit vanligt, att motioner av denna art,

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

då de hava omfattat frågor rörande brännvinslagstiftningen, hava remitterats till bevillningsutskottet, men då de hava omfattat maltdryckslagstiftningen till lagutskottet. Nu har man på senare åren för att undvika sammansatta utskott, vilka som bekant förrycka arbetet i bägge de ständiga utskotten, som måste välja delegationer, inom bevillningsutskottet och lagutskottet gått så tillväga, att sedan bevillningsutskottet har behandlat den del av motionen, som rört brännvinslagstiftningen, och det betänkande, som därom blivit avgivet, behandlats i kamrarna, så har lagutskottet låtit den del av motionen, som omfattar maltdryckslagstiftningen, undergå vad jag nästan skulle vilja kalla en mera formell behandling, vid vilken man inrättat sig efter den ståndpunkt, som kammaren intagit gentemot förslaget på brännvinslagstiftningens område. Nu skulle man ju kunna säga att man kunde gå till väga på samma sätt i förevarande fall. Men var och en, som något litet sett på dessa motioner, kommer snart underfund med, att ett sådant tillvägagångssätt här icke går för sig, ty här äro de olika frågor, som beröra brännvinslagstiftningens område och maltdryckslagstiftningens område, så sammanvävda och sammanarbetade, att de ej kunna behandlas på det sätt, som jag sagt, att man under sista tiden har gjort inom de båda utskotten med besläktade frågor. Då uppstår frågan, om man måste hava ett sammansatt utskott, och då inträder det förhållande, som jag förut framhöll, att nämligen arbetet såväl i bevillningsutskottet som i lagutskottet kommer att i hög grad förryckas. Jag anser mig icke begå någon indiskretion, om jag nämner, att jag talat med lagutskottets ordförande och att han yttrat som sin önskan, att lagutskottet måtte slippa att på detta sätt splittra sina krafter, då det har en mängd ärenden, som kommer att taga hela dess tid i anspråk, och för vars behandling det får anstränga sig på allt sätt för att inom rimlig tid bli färdigt därmed.

Jag vågar antaga, att det knappt skall möta något formellt hinder, för bevillningsutskottet att ensamt behandla ifrågavarande motioner. Det är visserligen alldeles säkert, att här emot under tidigare år skulle hava rest sig ganska stora invändningar, men om man antager, att bevillningsutskottet ur rent formell synpunkt sett kan behandla dessa motioner ensamt, så är det i alla fall så, att bevillningsutskottet har en hel del andra ärenden, som taga dess tid och uppmärksamhet i anspråk, så att det verkligen uppstår fara för att utskottet icke kan bli färdigt med sin uppgift förrän så pass sent, att man väli allmänhet inom riksdagen hoppats, att dess arbeten för denna gång vid det laget skulle vara slutförda. Jag vill erinra om, att vi utom de motioner, som hänvisats till utskottet, ha att vänta en kungl. proposition med förslag till ny stämpelförordning och i samband därmed stående bestämmelser angående arvsskatt och skatt på gåva. Det är ett mycket omfattande förslag, som kommer att kräva icke obetydlig tid för att inom utskottet bli

slutbehandlat. Vidare ha vi att vänta ett förslag om ändrade bestämmelser angående sirapstullen. Det kan ju förefalla rätt enkelt, men är dock en både viktig och kvistig fråga. Och så, sist men icke minst, får man ju propositionen om tobaksbeskattningens ordnande, en fråga som i och för sig är av den omfattning, att det nog kan tarva en månad eller så för utskottet att bli färdigt därmed.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Härtill kommer, att utskottet tyvärr ännu icke fått någon av dessa propositioner. Jag har försökt taga reda på, när vi kunna vänta desamma, men ej kunnat få något bestämt besked i den vägen. Antager man då, att utskottet ej får detta förslag förrän först efter midsommar, kanske i juli månad, så får verkligen kammaren ursäkta, om utskottet, ifall det tillika skall hava att behandla denna fråga om rusdryckslagstiftningen, icke kan bli färdigt förrän i slutet av augusti eller kanske i början av september.

Jag har ansett mig böra fästa uppmärksamheten på dessa förhållanden, då kammaren nu går att fatta beslut med anledning av den från andra kammaren inkomna inbjudningen. Jag ber få sluta med att påpeka, att denna fråga, huruvida man bör säga ja eller nej till medkammarens inbjudning, ju ingalunda är, eller åtminstone ej bör vara, någon partifråga, ty det gäller ju endast en lämplighetsåtgärd, nämligen huruvida man skall hänskjuta saken till det ena eller andra utskottet. Svaret bör vara beroende endast på huruvida man anser, att den ena eller andra åtgärden i högre grad kommer att befördra snabbheten i utskottsbehandlingen. Jag ber att få yrka bifall till förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott.

Herr Kvarnzelius: Den förste ärade talaren yttrade, att det i och för sig vore egendomligt, att det begäres tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av enskild motion. Det är nog alldeles riktigt, att det ej är ofta, som detta förekommit, och att det ej förekommit under den senare riksdagstiden. Men å andra sidan kan man väl fråga: varför tillsättas i regel särskilda utskott? Det är ju när det föreligger stora och vittomfattande frågor, som i mycket hög grad komma att lägga beslag på vederbörande utskotts arbetstid, som sådana särskilda utskott tillsätts, och då vi veta, att alla de ordinarie utskotten äro överhopade med en mängd av olika slags ärenden, så är det tydligt, att när ett förslag av större omfattning kommer, så är det endast de rent praktiska skälen, som riksdagen bör taga i övervägande, då det gäller frågan om tillsättande av särskilt utskott eller ej. Enligt min uppfattning föreligger ett sådant fall här. Det förslag, som enskilda motionärer här hava bringat inför riksdagen, är av mycket omfattande och genomgripande beskaffenhet, och därest denna kammare i dag skulle vägra att gå med på andra kammarens inbjudning rörande tillsättande av särskilt utskott, så måste det givetvis, särskilt efter de upplysningar, som läm-

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

nats av bevillningsutskottets ordförande, uppfattas icke allenast av oss motionärer och av andra kammaren utan av hela landets befolkning så, som om första kammaren ville undandraga sig att lämna dessa motioner den sakliga prövning och behandling, som ärenden i allmänhet ha anspråk på att få, när de bringas inför riksdagen. Jag vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på, att det nog kommer att taga sig något egendomligt ut, att denna kammare på detta sätt avböjer en inbjudan från medkammaren. Det kommer säkerligen icke att bidraga till att underlätta samarbetet i fortsättningen — en omständighet, som det ej är ur vägen att något beakta även vid detta tillfälle.

Såsom av herr Trygger blivit anfört, tillsattes vid 1853—54 års riksdag ett särskilt utskott på initiativ av en medlem av ridderskapet och adeln, greve Gustaf Lagerbjelke. Detta initiativ togs, innan någon som helst proposition eller motion förelåg inför riksdagen till prövning. Men med kännedom om, att det ute i landet bland folket restes stora krav på förändring i brännvinstillverkningsförordningen och även i förordningen angående brännvinsförsäljningen, så ansågs det inom ridderskapet och adeln redan vid detta tidiga stadium vara skäl att taga under omprövning, om man ej borde ordna det så, att ett särskilt utskott tillsattes för att pröva de förslag, som eventuellt kunde inkomma. Det lär väl ej vara för någon av denna kammares ledamöter obekant, att svenska folket även nu ganska allmänt väntar, att nykterhetsfrågan skall komma till behandling vid denna riksdag. Det bebådades ju också en kungl. proposition därom i det trental, som hölls den 16 januari. De förhållanden, som sedan inträtt, ha ju vållat rubbning i denna ordning, så att man ej med säkerhet vet, om en proposition kan vara att emotse eller ej, men att kravet ute bland svenska folket på att få en lyckosam och snabb behandling av frågan om rusdryckslagstiftningen är lika starkt, därom svävar väl ej någon, som följer med vad som tilldrager sig, i okunnighet.

Vid det tillfälle, då man 1853—54 diskuterade saken, uttalade sig åtskilliga av medlemmarna av ridderskapet och adeln i frågan. Jag skall tillåta mig att citera något av detta. Först skall jag be att få citera vad greve Gustaf Lagerbjelke anförde i samband med sitt förslag. Han framhöll huru olämpligt det var att anförtro ärendet åt sammansatta lag-, bevillnings- och allmänna besvärs- och ekonomiutskottet, och då det med visshet kunde antagas, att behandlingen av nämnda frågor vid riksdagen skulle bliva av mer än vanlig betydelse, vore det av ökad vikt, att utredningen av desamma anförtröddes åt ett lagom stort antal därtill samtliga i möjligaste mätto fullt lämpliga personer inom riksdagen. Förslaget bordlades, när det väcktes första gången. Då det återupptogs till fortsatt behandling invändes mot tillsättandet av ett särskilt utskott, att det vore oriktigt att besluta ett dylikt innan vare sig proposition eller enskilda

förslag i ämnet förelågo. Häremot anfördes emellertid bland annat av herr Harald Hjärne, att förslag i frågan vore att förvänta och att det därför vore av ganska stor vikt, att det genast vid riksdagens början för frågans behandling tillsattes ett särskilt utskott, bestående av sådana personer, som ansågos hava den största kännedom i ämnet, ty det berodde naturligtvis till största delen på de personer, som skulle bereda frågan, huruvida densammas utgång komme att motsvara de förväntningar, som man inom hela Sverige fäst vid den. En annan talare, greve Carl Fredrik av Ugglas, framhöll nyttan och lämpligheten därav, att, fastän det icke vore officiellt bekant, om konungen skulle behaga avlåta nådig proposition i ärendet till riksständer, man ändock, med hänsyn till det stora antalet väntade förslag motionsvis, borde nedsätta ett utskott bestående av ett mindre antal sakkunniga män, vilka kunde ägna större delen av deras tid och förmåga åt detta viktiga ärendes omsorgsfulla prövning. — Efter en längre överläggning, som uteslutande rörde sig om formfrågan, beslöt ridderskapet och adeln att nedsätta ett särskilt utskott på 24 personer, 6 från varje stånd, samt att inbjuda medstånden att biträda detta ridderskapets och adelns beslut, vilket dessa övriga stånd också beslöt att göra.

Herr Trygger anförde vidare, att om vi nu skulle tillsätta ett särskilt utskott, så skulle detta bidra till att bringa oreda och medföra skada för frågan. Ja, jag vill verkligen vädja till både herr Trygger och kammaren i övrigt: kan det vara ägnat att bringa större reda och mindre skada för frågan, därest den först remitteras till bevillningsutskottet, som enligt vad upplyst blivit har ganska liten tid att ägna åt densamma, och vi, om det senare under riksdagen skulle komma en kungl. proposition, då skulle tillsätta ett särskilt utskott, som skulle taga hand om såväl denna proposition som de motioner, vilka redan börjat behandlas av bevillningsutskottet? Enligt min uppfattning måste det andra tillvägagångssättet, vartill andra kammaren inbjuder, att nämligen redan nu tillsätta ett särskilt utskott, i mycket hög grad vara ägnat att bidra till en verkligt sakkunnig utredning av kommittéförslaget, då ju alla partier hava tillfälle att i det särskilda utskottet insätta personer, som äro lämpliga att ingående behandla ärendet och ägna det den uppmärksamhet, som det utan tvivel förtjänar och därefter bilda sig en mening om hållbarheten av det förslag, som föreligger, och för riksdagens ledamöter bör det vara möjligt att med ledning av de yttranden, som inkommit till Kungl. Maj:t över kommitténs betänkande och som givetvis komma att stå till förfogande, kunna taga position till frågan. Jag tror, att vi på grund av vad som förekommit tidigare under denna riksdag funnit, att här finnes personer inom herr Tryggers parti, som äro så kritiskt stämde mot kommitténs förslag, att detta parti ej behöver komma i någon förlägenhet för att på ett fullt tillfredsställande sätt få kritiken rekryterad inom detta utskott. Det

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

må nu bli de andras sak att söka försvara förslaget, när det kommer under denna mera sakliga och kritiska granskning, som, jag säger det ännu en gång, bör kunna bestås av riksdagens egna ledamöter, därest man ordnar det så, att ett mindre antal får ägna sin uppmärksamhet odelat åt behandlingen av detta ärende.

Jag skall, innan jag slutar, be att få anföra några ytterligare precedensfall eller prejudikat, som visa, att riksdagen tidigare ofta begagnat samma tillvägagångssätt, som här nu ifrågasättes av Andra kammaren. 1867 väckte en herr Mejerberg motion om folkskollärareseminariernas ombildning samt om användande för sådant ändamål av besparingarna å anslagen till folkskoleväsendet. Motionen hänvisades av andra kammaren till särskilt utskott i enlighet med av motionären gjord hemställan, och första kammaren biföll tillsättande av ett dylikt utskott, som skulle bestå av 14 ledamöter. — En herr Hessle väckte i andra kammaren motion om åtgärders vidtagande för avhjälpande av jordbrukarnes finansiella betryck samt yrkade frågans behandling av särskilt utskott. Därvid förekom en intressant överläggning, och kammaren beslöt med 95 röster mot 69 ett särskilt utskott. Även i första kammaren förekom överläggning, varvid herr Ekenman yttrade: »Det förefaller mig, som om ett bifall till förslaget om undersökningens verkställande vore det minsta man kunde begära, liksom jag fruktar, att det skulle anses som ett hån mot allmänna meningen, som av denna riksdag väntat ett allvarligt behjärtande av landets för närvarande viktigaste fråga, därest man förklarade, att förevarande motion är grundlagsvidrig och ej får i den ordning den blivit väckt bliva föremål för vidare behandling. En stor majoritet inom andra kammaren har beslutat tillsättande av särskilt utskott för behandling av herr Hessles motion, och jag förmenar, att även grannlagenheten bjuder, att första kammaren går den sålunda uttalade önskninngen till mötes, vilken grannlagenhet synes mig väl kunna utövas utan att första kammaren därigenom i någon mån eftersätter den fria prövningsrätt, som bör vara varje kammare förbehållen.» — Det är ord, som vore de skrivna alldeles speciellt för dagen, och jag ber att få göra detta herr Ekenmans uttalande till mitt ord för ord, sådant som det föreligger. — »Ett godkännande», fortsätter han, »som om det lämnades utan föregående votering, skulle höja värdet därav».

Första kammaren biföll med 68 röster mot 40 förslaget om ett särskilt utskott.

Herr Björk föreslog i en motion år 1868 åtgärders vidtagande för besparingar i den civila administrationen. Andra kammaren beslöt bifalla förslaget och inbjöd första kammaren att biträda sitt beslut, vilket även av första kammaren bifölls. Detta beslut fattades i första kammaren med 59 röster mot 41.

År 1870 väckte en herr A. F. Palander motion i andra kammaren om reorganisation av rikets sjöförsvaret och beredande av medel för en sådan reorganisations genomförande. Andra kam-

maren beslöt hänvisa detta ärende till ett särskilt utskott och inbjöd första kammaren att biträda sitt beslut, vilket även av första kammaren biföll.

Ar 1874 föreslog i andra kammaren Sven Nilsson i Everöd, att ett särskilt utskott skulle tillsättas för behandling av motioner angående förbättrad skogshushållning och motiverade detta med att »vid denna riksdag åtskilliga olika förslag till åtgärder i berörda avseende äro framlagda samt överlämnade dels till lagutskottet, dels till statsutskottet, varigenom någon fullständig utredning eller enhet i deras behandling icke lärer kunna väntas.» Han ifrågasatte därför, att ärendet skulle hänvisas till ett för ändamålet tillsatt särskilt utskott. Detta bifölls av andra kammaren, och första kammaren biträdde beslutet.

1878 väckte herr Ola Andersson förslag i andra kammaren om tillsättande av ett särskilt utskott av 16 ledamöter för behandling av åtskilliga motioner rörande lantförsvaret och därmed samband ägande frågor m. m. Även där biföll andra kammaren förslaget om ett särskilt utskott, och första kammaren biträdde denna framställning. Praxis kan sålunda icke anses gå i den riktningen, att efter den nya representationsreformens införande särskilda utskott icke skola tillsättas för behandling av motioner utan endast på grund av kungl. propositioner. Tvärtom! I alla de fall, där det ifrågasatts ett särskilt utskott på grund av enskilda motioner rörande viktiga frågor och där andra kammaren fattat ett sådant beslut, har första kammaren alltid så vitt jag kunnat finna biträtt andra kammarens inbjudan.

Därest första kammaren i dag vägrar att gå med på den inbjudan, som nu kommit från andra kammaren, då bildas det en ny praxis. En vänligt framsträckt hand av medkammaren kommer att tillbakavisas, när det gäller att bereda en stor fråga, om vilken flera hundratusen av vårt lands medborgare samlat sig för att bereda denna fråga den bästa möjliga prövning.

Herr talman, jag ber att få yrka, att denna kammare måtte biträda, vad andra kammaren i detta hänseende hemställt om.

Herr Trygge r: I slutet av sitt anförande gjorde den siste ärade talaren en anmärkning mot mitt uttalande. Han riktade sig emellertid mot något, som i själva verket icke hade framkommit i mitt yttrande. Jag har icke på något sätt sagt, att särskilda utskott icke hava förekommit för att behandla enskilda motioner, utan jag har tvärtom fäst uppmärksamheten på, att så varit fallet ända till år 1878, om jag minns rätt. Sålunda, allt vad han sade, må ha sitt värde utan att dock på något sätt vara avgörande för denna fråga.

Skälet, varför jag hemställde, att vi icke skulle tillsätta ett särskilt utskott, är det, att därigenom denna fråga, som vi alla anse så synnerligen viktig och vilken vi hoppas skola kunna lösas på ett för landet tillfredsställande sätt, icke skulle få den

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

behandling, den grundliga handläggning, som erfordras. Här föreligger ett kommittébetänkande, och man har utlåtanden däröver av myndigheterna. Ärendet ligger nu hos Kungl. Maj:t. Om man bara lugnar sig, får man ett förslag, som stödjer sig på en grundlig utredning och på en verklig prövning av detta stora material, och sedan kan var och en fatta sitt beslut efter bästa förstånd och samvete. Men vad motionärerna här föreslå, det är, att man skall rycka loss detta kommittébetänkande ur den handläggning, för vilket det är föremål, och kasta det inför riksdagen och begära, att vi skola fatta position i denna fråga, utan att materialet i sin helhet blivit framlagt för oss och utan att det blivit underkastat den prövning, som Kungl. Maj:t i första hand bör underkasta ett så vidlyftigt material. Vi måste uppfatta tillsättandet av detta särskilda utskott såsom bevis för att riksdagen önskar, att frågan skall tagas ifrån Kungl. Maj:t och således icke bliva föremål för Kungl. Maj:ts noggranna utredning och handläggning. Frågan skall visserligen först av ett utskott handläggas, innan den av oss avgöres, men dock utan att vi fått hela den utredning och grundliga administrativa prövning, som bör föregå vårt beslut. Om landet verkligen begär av oss, att vi skola avgöra landets stora frågor, utan att vi ha ett fullständigt material till vårt förfogande, då begär landet för mycket. Vi måste ovillkorligen fordra, att innan vi fatta vårt beslut i en fråga av denna räckvidd, frågan först utredes så mycket som möjligt. Nu äro vi nära det ögonblick, då en sådan fullständig utredning och prövning kan föreligga, böra vi då icke avvakta detta ögonblick? Är det så, att det är möjligt, att frågan i hela sin vidd kan underkastas denna riksdags prövning, så är det min övertygelse, att Kungl. Maj:t kommer att framlägga ett förslag. Är detta återigen icke möjligt och sålunda något kungl. förslag till denna riksdag icke kan komma till stånd, är det väl riktigare och nyttigare för frågans lösning, att man dröjer några månader, innan riksdagen fattar sitt beslut.

Den ärade talaren åberopade, att man år 1853—54 tillsatte ett särskilt utskott, innan varken någon motion eller kungl. proposition i nykterhetsfrågan förelåg, detta därför att man väntade, att frågan skulle bli föremål för riksdagens behandling. Jag vill dock erinra för det första, att ett av skälen för tillsättandet av det särskilda utskottet 1853 var det, att enligt dåvarande R. O. det icke fanns samma möjlighet som nu att genom särskilda delegerade från de ständiga utskotten få ett sammansatt utskott, utan dessa utskott skulle med hela sitt antal ledamöter sammanträda. Det hade blivit en församling på över hundra personer, som fått behandla nykterhetsfrågan. Att för övrigt ett särskilt utskott tillsattes, innan varken en kungl. proposition eller någon motion förelåg, berodde på, om jag icke misstager mig, att i trontalet hade utlovats en kungl. proposition i nykterhetsfrågan till den ifrågavarande riksdagen.

Slutligen gjorde den ärade talaren gällande, att hänsyn till andra kammaren borde göra, att vi trots våra betänkligheter skulle bifalla andra kammarens hemställan om tillsättande av ett särskilt utskott, och han — jag vet icke, hur mycket han ville understryka det — sökte göra gällande, att om vi icke bifölle andra kammarens hemställan, skulle det kunna ha något inflytande på andra kammarens ställning i andra frågor och särskilt i vissa för landet synnerligen viktiga frågor, där önskingarna i denna kammare voro kända.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Med avseende på den saken vill jag säga, att jag sätter mycket värde på, och det vet jag, att varenda ledamot i denna kammare också gör, att första och andra kammaren må förtroendefullt kunna samarbete för landets väl. Men om villkoret för ett sådant förtroendefullt samarbete mellan kamrarna skall vara, att tro det att vi i denna kammare hade den uppfattningen, att lösningen av en stor och viktig fråga, såsom ju denna stora nykterhetsfråga är, skulle bliva sämre, ifall vi tillmötesginge andra kammarens hemställan, vi icke desto mindre skulle bifalla dess hemställan ja, om andra kammaren har den fordran, då kan jag för min del icke följa andra kammarens anspråk. Över samförståndet med andra kammaren står dock vad vi anse vara det för landet bästa och fördelaktigaste. En lycklig lösning av nykterhetsfrågan ej mindre än av försvarsfrågan anse vi vara för landet av utomordentlig vikt. Och just för att lösningen skall bliva verkligt tillfredsställande, fordra vi ett fullständigt och väl sovrat material. Därför kunna vi ej vara med om att genom tillsättande av ett särskilt utskott bidraga till avgörandet av frågan uteslutande på grund av enskilda motioner, d. v. s. på grundval av ett ofullständigt material. Jag hemställer därför, att andra kammarens förslag icke bifalles.

Herr Karlsson, K. G.: Jag skulle blott vilja hemställa till herr Trygger, om åtminstone icke första delen av hans senare anförande riktade sig mot, att motionerna över huvud taget framkommit. Nu är det ju emellertid så, att motionerna ligga på kamrarnas bord, och kamrarna måste ju grundlagsenligt behandla dem. Om den förberedande behandlingen, som dessa motioner måste undergå, försiggår i bevillningsutskottet eller i ett särskilt utskott, hava väl i alla fall kamrarnas ledamöter och de representanter, som sitta i utskotten, samma skyldighet att samvetsgrant granska föreliggande förslag, vare sig detta sker i det ena eller andra utskottet. Och när ett utskottsbetänkande kommer till kammaren, ha ju ledamöterna precis samma tillfälle att taga ståndpunkt i frågan, oavsett i vilket utskott frågan blivit behandlad. Jag får säga, att då motionerna gå till bevillningsutskottet, så är det ju självklart, att det utskottet måste ägna dem en samvetsgrann behandling, och något annat är det väl icke, som man kräver av det särskilda utskottet. Jag kan icke inse, att de skäl, som herr Trygger senast anförde,

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.* äro av beskaffenhet, att de borde förmå kammaren att följa honom i hans yrkande.

(Forts.)

Herr Ekman, Carl G.: När den förste ärade talaren angav i början av sitt anförande, att om man kunde tro, att frågan genom hänvisning till ett särskilt utskott skulle vinna en snabbare lösning, skulle han för sin del icke ha något emot tillsättandet av ett sådant — när, säger jag, han började med denna förklaring och det snart därpå följde ett uttalande från ordföranden i det utskott, som eljest har att behandla frågan, ett uttalande, som gick ut på, att detta utskott kunde svårligen vare sig snabbt eller grundligt behandla frågan, så trodde jag, att det skulle bliva klart, att herr Trygger skulle ansluta sig till yrkandet om tillsättandet av ett särskilt utskott och sålunda hemställa om bifall till framställningen ifrån andra kammaren. Jag finner emellertid, att så icke blivit fallet. Och jag förvånar mig över, att så icke skett, ty det borde vara tämligen klart, efter de upplysningar, som här äro lämnade båda av ordföranden i bevillningsutskottet och från ordföranden i lagutskottet, att ärendets behandling komme att vinna både i snabbhet och grundlighet genom att frågan bleve hänvisad till ett särskilt utskott i stället för att handläggas av ett sammansatt.

Nu har herr Trygger ytterligare sagt, att om senare under riksdagen en kungl. proposition inkommer till riksdagen, kan man ju tillsätta ett särskilt utskott. Under hänvisning till denna möjlighet har han sagt, att om Kungl. Maj:t icke hinner med att framlägga något förslag i nykterhetsfrågan, så utgör det beviset för, att frågan icke är tillräckligt utredd. Jag ber att få erinra därom, att den nuvarande regeringen gång på gång betonat, att den har sitt huvudintresse koncentrerat på en annan fråga, vars lösning är regeringens egentliga uppgift och att den sålunda i alldeles särskild grad egnar sig åt arbetet på lösningen av den frågan. Detta kan då, synes det mig, vara en förklaring till, att en kungl. proposition i nykterhetsfrågan icke kommit till riksdagen; och om den icke skulle komma under innevarande riksdag, beror detta uteblivande sålunda icke uteslutande på, såsom herr Trygger anförde, att frågan icke är tillräckligt utredd.

Herr Trygger yttrade också, att han förmodade, att bevillningsutskottet snart skulle komma till den uppfattningen, att materialet vore så rikt och utredningen så ofullständig, att bevillningsutskottet icke skulle kunna uppnå något resultat utan få lov nöja sig med att rapportera detta. Mot denna såsom en förhoppning klingande förmodan vill jag ställa en annan önskan och förhoppning, nämligen att även om kammaren skulle avslå förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott, bevillningsutskottet i allt fall skall komma till det resultat, att ett beslut i denna fråga bör vid innevarande års riksdag komma till stånd.

Herr Trygger betonade ytterligare flera gånger, att en hänvisning av frågan till ett särskilt utskott skulle vara att rycka den loss ur sitt sammanhang. Jag förstå icke det talet, för så vitt man

av bevillningsutskottet förväntar en lika grundlig behandling, som hos ett särskilt utskott.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Herr Trygger har slutligen sagt, att det endast kommer att dröja några månader, innan de sakkunniga ha hunnit uttala sig om nykterhetskommittébetänkandet, och han frågade: kan man icke avvakta denna korta tid? Jag säger däremot: då denna lagstiftning otvivelaktigt i sin mån påverkar många människors lycka, kan man då icke här i kammaren göra ett försök att komma till ett tidigare resultat i frågan? Det förefaller mig, som om den frågeställningen vore naturligare och riktigare, än när man säger: kan man icke uppskjuta frågan?

Herr talman, jag hemställer om bifall till förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott.

Herr Hammarström: Såsom ledamot av bevillningsutskottet har jag ansett mig skyldig att giva tillkänna, att jag i någon mån ser mindre mörkt än utskottets ärade ordförande på möjligheterna för utskottet, att, därest utskottet skall behålla denna fråga, medhinna en behandling därav, som med hänsyn till de omständigheter och det läge, vari frågan nu föreligger till riksdagens bedömande, må kunna anses tillfredsställande. Det är visserligen sant, att utskottet har att vänta åtminstone en kungl. proposition av tämligen betydlig omfattning, nämligen förslaget till tobaksbeskattning. Man känner ju dock icke något närmare om dess innehåll och följaktligen icke huru lång tid den kommer att taga i anspråk.

Vad beträffar arbetsbördan, som nu ligger hos utskottet, inskränker den sig till ett antal motioner i olika ämnen, vilka visserligen kunna giva anledning till en rätt vidlyftig diskussion, men som näppeligen torde vara av beskaffenhet att påkalla något omfattande detaljarbete från utskottets sida. Därtill kommer, att de viktigaste av dessa frågor redan förut varit hos riksdagen och av utskottet behandlats under senare åren.

Man har vidare sagt, och därpå tycktes även utskottets ärade ordförande häntyda, att man skulle kunna vinna ett bättre resultat av nykterhetsfrågans behandling i ett särskilt utskott. Såvitt detta skulle bero på den större sakkunskap, som där skulle bliva till finnandes, ber jag att få erinra, att bevillningsutskottet dock redan såsom sådant bör sitta inne med en viss sakkunskap på detta område, då utskottet ju år efter år haft att behandla frågor inom brännvinslagstiftningen; och därtill kommer, vad som må anses vara av vida större vikt, att utskottet för närvarande inom sig har två av nykterhetskommitténs ledamöter, av vilka den ene är utskottets ordförande. Jag påpekar detta förhållande även därför, att det bör vara uppenbart, att det i sin mån bör för oss, som äro mindre sakkunniga, underlätta arbetet att sätta oss in i frågan. Frågan rör ju — om den får vara vad den utslutande bör vara — endast hur det förberedande riksdagsarbetet i ett visst ämne bör lämpligast anordnas, och

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.*
(Forts.)

detta ämne är av beskaffenhet att enligt riksdagsordningen tillhöra ständigt utskotts behandling, närmare bestämt i detta fall bevillningsutskottets. Riksdagsordningen förutsätter vidare endast såsom en undantagsåtgärd, att särskilt utskott må tillsättas för en sådan frågas behandling. Något för mig övertygande skäl, att ett sådant undantagsfall här föreligger, har jag icke hört framföras. Om första kammaren därför skulle finna sig icke böra gå med på tillsättandet av ett särskilt utskott, så innefattar emellertid detta icke på något sätt, att kammaren i sak intagit ståndpunkt till den fråga, som i motionerna framförts. Kammaren lär väl förbehålla sig att uttala sig om motionernas innehåll, först sedan de undergått vederbörlig utskottsbehandling.

Herr talman, jag ansluter mig till yrkandet, att andra kammarens inbjudan till deltagande i ett särskilt utskott icke måtte bifallas.

Herr Ekman, Karl Johan: Jag har för endast några dagar sedan från denna plats påpekat, vilken ofantligt viktig fråga nykterhetsfrågan är, och vilken uppmaning, som låg i den stora förbudsomröstningen åren 1909—10 att skrida från ord till handling. Jag är övertygad om, att nykterhetsfrågan är i närvarande stund näst försvarsfrågan den, som allra närmast påkallar vår uppmärksamhet. Det är således för mig alldeles klart, att det är nödvändigt att med det allra snaraste komma till ett verkligt resultat i denna fråga. Men om detta skall kunna ske, så måste behandlingen därav inom riksdagen bliva fullt saklig och bärande.

Nu har herr Kvarnzelius yttrat, att han anser ett särskilt utskott, därest ett sådant tillsättes, vara i stånd att prestera den sakliga utredning, som erfordras, för att kamrarna skola kunna fatta beslut i frågan, och herr Kvarnzelius tillade, att utskottet skulle kunna göra detta med ledning av de omfattande utlåtanden, myndigheterna avgivit över kommittébetänkandet, och vilka utlåtanden, efter vad herr Kvarnzelius tog för givet, skulle komma att stå till utskottets disposition. Det är ju alldeles tydligt, att utan tillgång till dessa utlåtanden från myndigheterna, vilka innehålla ganska allvarsamma anmärkningar mot kommittébetänkandet, är det omöjligt att inom utskottet komma till en verkligt saklig behandling av frågan. Men om således det särskilda utskottet infor drar dessa utlåtanden, och de, såsom herr Kvarnzelius trodde, skola ställas till utskottets disposition, då förhindrar ju riksdagen i och med detsamma den utredning, regeringen redan satt i gång. Och vad detta betyder för frågans läge inom riksdagen, det veta herrarna mycket väl! Utan att regeringen har behandlat frågan, fått fullfölja sitt redan påbörjade granskningsarbete av kommittéförslaget och fått tillfälle att taga ställning i en fråga, som är så ofantligt viktig för hela vårt folk, kan jag icke föreställa mig att åtminstone denna kammare kan inlåta sig i en verkligt saklig behandling

därav. Ty här om någonsin gäller det väl en angelägenhet, som rör folket i dess helhet, och som således regering och riksdag böra vara ense om att lösa på ett sätt, som är det mest tillfredsställande för att uppnå målet. Om därför regeringen skjutes åt sidan vid denna frågas behandling, riskerar man, att frågan icke vinner någon lösning vid denna riksdag, att man således skadar saken i stället för att gagna. Då är det väl mycket bättre att — då nu från regeringshåll har utlovats en proposition till riksdagen — man lugnar sig så länge, tills man får se, vad denna kungl. proposition kommer att innehålla. Man riskerar annars — därest regeringen fullföljer sin avsikt att framlägga propositionen, även sedan den blivit berövad myndigheternas utlåtanden — om icke annat, att utskottet under den föregående behandlingen av ärendet redan bitit sig fast vid en uppfattning, som utskottet, sedan den kungl. propositionen kommit, har svårt att frångå, även om propositionen skulle kunna därtill föranleda. Jag kan icke förstå, att icke därmed svårigheter uppstå, vilka man undviker om man tager saken rugnt och förståndigt. För mig är det alltså tydligt, att man icke har något gagn av att tillsätta ett särskilt utskott, men att mycket kan vara att vinna för nykterhetens sak därigenom, att man väntar tills den kungl. propositionen avgivits och då måhända tillsätter detta särskilda utskott. Men jag vill tillägga, att då jag intagit denna ståndpunkt har jag gjort det i förlitande därpå, att från regeringen också skall komma ett förslag, som blir till verkligt gagn för saken.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Herr Karlsson, K. G.: Jag ansåg mig böra begära ordet med anledning av herr Hammarströms yttrande, ty det kunde kanske annars få sken av, att jag skildrat utsikterna för bevillningsutskottet att medhinna arbetet, i händelse utskottet finge även dessa motioner att behandla, alltför mörka.

Nu kan man ha olika uppfattning angående vad ett utskott kan medhinna eller icke under denna riksdag, men jag vill först påpeka, att då herr Hammarström sade, att bevillningsutskottet har endast *en* större fråga att behandla och han då nämnde tobaksskatten, så kan det ju vara en smaksak, huruvida man vill säga, att en ny stämpelförordning är en liten eller stor fråga. Jag för min del anser, att den frågan ger utskottet mycket arbete och låter sig icke behandlas på alltför kort tid. Jag tror också, att de av herrarna, som voro ledamöter i utskottet, då man hade samma proposition inne till behandling 1913, skola ge mig rätt i, att den frågan icke är så alldeles lättlost den heller.

Men dessutom då det gäller att bedöma, vilken tid utskottet kan behöva för dessa nykterhetsmotioner, är detta i hög grad beroende på, hur man tänker, att utskottet skall behandla dem. Är det så, att man helt enkelt intager den ståndpunkten, att frågan är alldeles outhärdad och att utskottet därför

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

kan lättvindigt säga nej till saken, då behöver behandlingen icke taga så synnerligen lång tid. Men om jag icke räknat allt för oriktigt, finns det inom utskottet av dess tjugtu ledamöter icke mindre än tolv, som böra vara ganska välvilligt stämda mot dessa motioner, och därför tror jag icke, att dessa ledamöter komma att taga arbetet så lätt. Då vill jag påstå, att en viss risk kan finnas att icke utskottet medhinner detta inom den tid, man tidigare tänkt att riksdagen skulle pågå. Man har väl nämligen i allmänhet haft förhoppning, att man skulle kunna avsluta denna riksdag i början av augusti månad.

Herr Ekman nämnde, att man bör kunna vänta en kungl. proposition, och att man *då* skulle kunna tillsätta ett särskilt utskott. Om denna kungl. proposition skall ha någon större omfattning, då är det nog för hr Ekman lika klart som för mig, att det lär väl vara omöjligt för Kungl. Maj:t att kunna medhinna utarbetandet och framläggandet av denna proposition förrän fram i juli månad. Om det blott vore fråga om att framlägga några detaljer, antager jag visserligen, att det skulle hinnas förr, men skall man komma med ett genomarbetat förslag, tvivlar jag på, att vi ha att vänta någon kungl. proposition förr än i juli månad, och då är det väl ändå något sent — det måste man väl medgiva — att tillsätta ett särskilt utskott för att påbörja behandlingen av denna proposition och samtliga föreliggande motioner.

Herr Olsson, Oscar: Herr talman! Den avgörande punkten i herrar Tryggers och Ekmans resonemang är den, att om ett särskilt utskott tillsättes, skulle frågan tagas från Kungl. Maj:t, som annars har ett så förfärligt starkt intresse för frågans lösning. Jag kan icke riktigt förstå, att tillsättande av detta särskilda utskott skulle betyda, att Kungl. Maj:t vore nödsakad att alldeles släppa frågan. Herr Ekman på Jönköpingsbanken anförde visserligen ett skäl, men det skälet begriper jag icke heller. Han sade, att om Kungl. Maj:t berövades myndigheternas utlåtanden, skulle Kungl. Maj:t icke kunna fortsätta bearbetningen av dessa utlåtanden. Men utlåtandena skola väl ändå gå till bevillningsutskottet, även om det blir detta, som skall behandla frågan. För övrigt förefaller det mig — jag är ju icke direkt inne i ämbetsverkens mysterier — men det förefaller mig, som om det icke skulle vara alldeles omöjligt att skriva av dessa utlåtanden någon förmiddag, så att de kunde vara tillgängliga både för Kungl. Maj:t och det särskilda utskottet: Det skälet anser jag alltså vara av den arten, att det är ganska svårt att taga allvarlig hänsyn till det.

Finansministern sade i remissdebatten, att han visst icke misströskade om att dessa utlåtanden kunde bearbetas i så god tid, att propositionen kunde bliva färdig att avlämnas till denna riksdag. Jag kan icke förstå, att tillsättande av ett särskilt utskott, som redan från början av riksdagen får behandla dessa

saker, skulle komma i vägen för Kungl. Maj:t, så att frågan därigenom skulle förhalas. Jag skulle icke tro, att det vore alldeles omöjligt att få till stånd ett samarbete mellan Kungl. Maj:t och detta särskilda utskott, så att frågan kunde påskyndas i stället för att förhalas. Däremot tycker jag att det är helt naturligt, att frågan förhalas, om vi skola vänta med tillsättande av detta särskilda utskott, vilket skulle ha denna fråga ensamt under sin behandling, ända till inemot slutet av riksdagen. Jag skulle tro, att herr Kvarnzelius hade alldeles rätt, då han lät förstå, att ett avböjande från denna kammars sida i fråga om tillsättande av ett särskilt utskott över allt ute i landet kommer att betraktas, icke såsom herr Trygger menade, såsom en särskild omvårdnad om denna fråga och såsom bevis på hänsyn till dess lösande snarast möjligt utan just som en förkallning av frågan, och jag har verkligen mycket svårt att se några som helst bärande skäl gent emot denna uppfattning, i all synnerhet efter det uttalande, som här i kammaren framkommit från bevillningsutskottets ordförande.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Jag har begärt ordet med anledning av att från två talare framkommit yttranden i den riktningen, att ett bifall till vad andra kammaren här ifrågasatt skulle innebära att på något som helst sätt skjuta Kungl. Maj:t åt sidan eller att taga frågan från Kungl. Maj:t. Ja, i och med det att motionerna blivit väckta här i kammaren föreligger ju den situationen, att kammarens ledamöter måste taga position till dem, och de fällda yttrandena kunna ju endast hava värde, för såvitt de få fattas så, att de av kammarens ledamöter, som äro emet tillsättande av ett särskilt utskott, icke äro sinnade att ägna denna fråga en saklig prövning i det skick, vari den förelagts riksdagen, utan att det endast är en formalitet, de anse sig utföra, då de remittera frågan till bevillningsutskottet, och att den skall avföras genom att man säger *nej* till de framställningar, som gjorts. I det fallet tyckte jag mig också finna stöd för min uppfattning i den försiktiga formulering, som herr Hammarström gav sitt yttrande, då han sade, att bevillningsutskottet nog skulle få tid att ägna frågan den behandling, som densamma, i det skick den nu befunne sig, kunde vara förtjänt av. Jag citerar icke ordagrant, men jag uppfattade innehållet i hans yttrande, såsom jag nu utläst det, eller så, att de andra talarna på motsidan anse: så länge Kungl. Maj:t icke tagit ställning till kommitténs förslag, kunna vi icke taga upp detta spörsmål till realbehandling här i kammaren. Ja, det är naturligt, att om man vill se på nykterhetsfrågan med den syn, som dessa herrar synas hava eller så att i viktiga spörsmål kan icke position tagas, förrän en regering står bakom ett visst förslag, då kan jag ju förstå det. Men för det första vill jag fästa

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

uppmärksamheten på, att lagstiftningen rörande rusdrycksförsäljningen icke är en ny okänd fråga, det är ingen fråga för dagen. Det är en fråga, som riksdagens ledamöter fått syssla med varje år, och på sista åren — jag tror sedan 1905 — har det väckts över 100 motioner i denna fråga och riksdagen har avlåtit den ena skrivelsen efter den andra till Kungl. Maj:t, och detta har i något fall möjligen lett till en proposition men i de flesta fall icke. Jag kan icke underlåta att något fästa uppmärksamheten på herr K. J. Ekmans yttrande, däri han bl. a. sade, att då han icke ville vara med om ett särskilt utskott, skedde det i den förhoppningen och bestämda förväntan, att från regeringen ganska snart skulle komma ett verkligt bärande, ett verkligt fullödigt förslag. Ja, jag förmodar, att jag icke behöver fästa herr hovrättsrådet Ekmans uppmärksamhet på att innehållet i varje förslag från Kungl. Maj:t — särskilt i nykterhetsfrågan men även i många andra frågor — beror naturligtvis på *vilken Kungl. Maj:t* det är, som lägger fram förslaget. Att således i det avseendet anse, att man har fullständigt gjort sin plikt, när det gäller att så gott man kan försöka bidra till att uppnå den högsta grad av allmän folknykterhet endast därigenom, att man sätter sig och väntar på något förslag ifrån Kungl. Maj:t, det är att taga problemet något för enkelt. Då får man nog också se till, att man övar det inflytande på Kungl. Maj:t, att man får fram sådana förslag, som bliva bärande och som komma att bidra till att höja den allmänna folknykterheten. Det är verkligen icke större trollkonst att behandla detta förslag, än att om riksdagen vill, så har den krafter inom sina egna leder, som kunna ägna kommitténs förslag den granskning, som är erforderlig. Det behöves icke, att man har blivit statsråd, för att man skall kunna taga position till den frågan. Det kan en vanlig riksdagsman lika väl göra. Det är ett praktiskt spörsmål, ett lämplighetsspörsmål, och det är i sista hand beroende på den allmänna ståndpunkt man intager till frågan om nykterhetens höjande, i fall man vill taga steget längre eller mindre långt. Det finnes så stor praktisk erfarenhet på detta område, att man verkligen icke behöver taga några steg ut i det okända för att våga sig på att rucka något på den gamla försäljningslagstiftningen, som vi hava, som är så bedrövlig, att trots att exempelvis aktiebolaget Stockholmssystemet här vidtagit så stränga restriktioner för att om möjligt avstånga vanedrinkare, så är det dock så illa ställt, att dessa vanedrinkare kunna bliva fournerade från Söderköping, ifrån en herre, som heter Rehnberg. Därifrån kommer den ena båtlasten efter den andra. Om herrarna ville gå ned till Riddarholmen och se på adresslapparna och taga reda på vilka personer det är, som taga emot dessa spritvaror, så skulle ni sannernligen icke sitta här med armarna i kors och säga, att vi skola vänta på att Kungl. Maj:t kommer med sitt förslag. Ni skulle då möjligen komma till insikt om att här verkligen är fara i dröjsmål. Jag anser, att alla skäl tala för

att första kammaren biträder vad andra kammaren här har ifrågasatt. Jag vidhåller mitt yrkande.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Herr Boberg: Herr talman! Jag har begärt ordet endast för att få instämma i hovrättsrådet Ekmans anförande och hemställan. Då jag gör detta, är det icke av bristande intresse för nykterhetsfrågan, utan tvärtom, även om jag skulle råka få skenet emot mig.

Herr Ekman, Karl Johan: Herr Kvarnzelius ville göra gällande, att de, som motsätta sig tillsättande av ett särskilt utskott, icke skulle vilja ägna de framlagda motionerna en saklig prövning, utan att de skulle fordra, att bakom varje framlagt förslag skall stå en regering, för att de skola ägna frågorna en saklig granskning. Jag kan icke förstå, hur herr Kvarnzelius kan komma med ett sådant uttalande! Jag kan försäkra, att sedan Kungl. Maj:ts fullbordat sin granskning genom de sakkunniga, och för sin del fattat position till frågan, kommer åtminstone jag — och det är jag för övrigt viss om är fallet med hela denna kammare — att ägna såväl Kungl. Maj:ts förslag som de framlagda motionerna en fullt saklig prövning. Men jag anser, att man icke kan ägna dessa motioner en verkligt saklig prövning, innan man fått tillgång till de anmärkningar och utlåtanden, som äro avgivna av myndigheterna i anledning av kommittéförslaget.

Vidare skall jag be att få säga, att ifall herrar Kvarnzelius och Jakob Pettersson hade vidhållit vad herr Kvarnzelius den 7 maj yttrade, nämligen att det var för dem »en bjudande plikt» att biträda vid denna sakkunnigutredning, så hade det blivit god tid och gott-tillfälle för regeringen att ägna frågan en så ingående och omfattande granskning, att regeringsförslaget kunnat bli verkligt omfattande och bärande. Men nu har närmare en hel månad gått förlorad just till följd av det steg, som herrar Kvarnzelius och Jakob Pettersson tagit och detta har *icke* varit i nykterhetssakens intresse.

Herr Ljunggren, August: Det har icke alls förvånat mig att finna vid detta tillfälle, att sådana som a priori tydligen äro mindre böjda för genomgripande nykterhetsreformer motsätta sig tillsättande av ett särskilt utskott för denna frågas behandling. Men jag fäster mig mera vid de uttalanden, som här gjordes av herrar Ekman i Jönköping och Boberg, vilka dock ute i landet på sina håll gälla såsom icke bara varmt intresserade nykterhetsvänner utan också ivriga förkämpar för att vi snarast möjligt skola kunna genomföra nödiga reformer på detta område.

Under rimisdebatten inom andra kammaren skulle, enligt vad herr Ekman meddelade, finansministern hava utlovat en kungl. proposition i nykterhetsfrågan vid innevarande riksdag. Jag tror då, att det kan vara av ett visst intresse att något när-

*ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

mare taga reda på, vad finansministern verkligen yttrade i andra kammaren vid det tillfälle. Han meddelade nämligen, såvitt jag fattade honom rätt, att det hela tiden hade varit hans avsikt att söka få fram »något förslag» i nykterhetsfrågan, som kunde föreläggas den pågående riksdagen. Visserligen mottog åtminstone jag för min del denna upplysning med rätt stor förvåning, då det ju för alla var känt — utom möjligen för herr Ekman i Jönköping — att finansministern för icke så länge sedan hade tillsatt en sakkunnigkommission under det av finansministern själv kända och erkända förbehållet från en av kommissionens medlemmar, att arbetet skulle taga sin början först efter riksdagens avslutande. Emellertid fäste jag mig då mindre vid denna i och för sig nog så anmärkningsvärda motsägelse i finansministerns uttalande som fastmera vid hans bestämda försäkran, att han hade en allvarlig vilja att söka medverka till nykterhetsreformens framförande redan vid innevarande riksdag. Det syntes då förefinnas så mycket större skäl att hälsa denna försäkran med glädje, som den gav en viss förhoppning om, att det åtminstone var finansministerns avsikt att även göra sitt inflytande gällande till förmån för det centrala i hela det nu föreliggande förslaget i nykterhetsfrågan, nämligen genomförande av det lokala vetot eller den s. k. kommunala folkomröstningen med därtill hörande kompletterande bestämmelser. För herr finansministerns eget vidkommande borde ju också ett sådant ingripande till förmån för en av folkmajoriteten sedan årtal, för att ej säga årtionden tillbaka, önskad och födrad effektiv nykterhetsreform vara så mycket naturligare och angenämare, som han ju själv vid flera tillfällen förklarat sig vara deciderad anhängare av en sådan reform. Det motstånd, som högermajoriteten, speciellt synes det inom denna kammar, på senare åren rest i denna fråga borde enligt min mening så mycket mindre ha behövt verka avskräckande på den högerregering, som nu sitter, som det ju i själva verket förhåller sig på det sättet, att tanken på lokala vetoinstitutets genomförande i vårt land ursprungligen inom riksdagen framförts från högerhåll och jämväl vid denna riksdag har, såsom vi alla känna till, det anmärkningsvärda i denna fråga inträffat, att tvänne högt aktade ledamöter inom högerpartiet, på uppdrag av riksdagens nykterhetsgrupp framburit motioner uti båda kamrarna i denna fråga, motioner, som i väsentliga delar stödjäs av såväl det liberala som det socialdemokratiska partiet.

Om det nu förhåller sig på det sättet — såsom jag ock vill tro — att såväl finansministern och med honom hela regeringen som också högermajoriteten inom denna kammare, enligt herr Tryggers försäkran här alldeles nyss, äro angelägna om, att de föreliggande förslagen i nykterhetsfrågan erhålla den mest omsorgsfulla och sakliga prövning, då förefaller det åtminstone mig något egendomligt, att man på det hållet motsätter sig tillsättande av ett särskilt utskott för denna så utomordentligt

viktiga frågas sakliga behandling och prövning inom riksdagen. Några vägende motiv för ett dylikt motstånd hava icke, såvitt jag åtminstone kan förstå, hittills avhört vare sig ur formella eller reella synpunkter. Däremot har jag såväl enskilt som i en del av högerpressen hört och sett den meningen uttalas, att man borde skjuta nykterhetsfrågan åt sidan, emedan man för tillfället, såsom man säger, hade viktigare saker att syssla med. Man har även ondgjort sig över att — såsom man menar — nykterhetsfrågan gjorts till en partifråga, därigenom att nykterhetsvännernas krav i vissa stycken upptagits på de båda vänsterpartiernas program. Och man menar nu tydligen, att tillsättandet av ett särskilt utskott skulle innebära en alltför stor uppmärksamhet mot nykterhetsopinionen inom folkets breda lager och giva åt denna fråga en alltför framskjuten ställning på riksdagsprogrammet.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Väl kan jag för min del förstå, att en dylik tanke gärna vill göra sig gällande hos dem, som ännu synas stå stå kvar på den gamla ståndpunkten, att den bestående rusdryckshanteringen, eller — såsom någon en smula drastiskt har uttryckt det — det lagstadgade samhällskrögeriet, är en lika lojal och hederlig näring som andra företag, vari samhället eller enskilda äro ekonomiskt intresserade, och att helst intet, men i varje fall det minsta möjliga intrång bör göras i denna närings utövande. Svårare är det emellertid att fatta, att högermän av en mera — om jag så får uttrycka mig — modern skola, att s. k. unghögermän kunna och vilja motsätta sig åtgärder för genomförandet av snabba, effektiva och av så gott som hela svenska folket omfattande nykterhetsreformer. Om jag förstätt dessa unghögermän rätt, vilja de — eller säga de sig åtminstone vilja — vara med om alla åtgärder, som äro ägnade att göra nationen stark i såväl inre som yttre avseende. Även om jag för min del funnit unghögerns metoder att söka komma fram till ett sådant resultat minst sagt något egendomliga, så har dock själva hävdandet av nationens styrka och självständighet i och för sig på mig verkat tilltalande, där det icke, såsom på senare tiden, slagit över i en grotesk och osympatisk samt för rikets säkerhet farlig chauvinism.

Jag har därför alltid hoppats på, att det så småningom skulle uppgå för den i verklig mening samhällsbevarande högern här i landet, att nykterhetsfrågans snabba och effektiva lösning vore ett kraftigt verkande medel till folkets lyftning i materiellt och andligt avseende och till nationens stärkande inåt såväl som utåt. Och jag vill dessutom göra den bekännelsen, att jag, trots allt, som talar i motsatt riktning — trots till och med att de, som säga sig vara förbudsvänner, när man är nära färdig att taga ett litet steg framåt, synas vilja sätta krokben för frågan i det avgörande ögonblicket — ännu hyser den tilltron till den sunda nationella självbevarelsedriften även inom högerpartierna inom vårt folk, att det dock till slut skall bliva möj-

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

ligt att övervinna det motstånd mot verkligt genomgripande nykterhetsreformer, som ännu gör sig gällande, och som jag för min del spårar bakom den ståndpunkt, som här i dag reser sig mot förslaget om tillsättande av ett särskilt nykterhetsutskott.

Hans excellens statsministern uttalade i februari månad såsom sin mening, att nykterhetsfrågan icke behöver vara partiskiljande. Man utlade detta uttalande i en nykterhetsvänlig högertidning, »Svenska Morganbladet», sålunda, att det nog vore den nya högerregeringens mening att framlägga de nykterhetsreformer för riksdagen, som på ett så framgångsrikt och lyckligt sätt hade förberetts av den förutvarande liberala regeringen. Emellertid var, såvitt jag kan förstå, herr statsministerns uttalande såtillvida ofullständigt och oklart, att han icke alls preciserade, *vilka* förslag till nykterhetsfrågans lösning han för sin del ville vara med om att förelägga riksdagen. Sådillvida borde dock, enligt min mening, statsministerns uttalande kunna vara vägledande, som det, så vitt jag förstår, talar till förmån för att nykterhetsfrågan, när den nu en gång — låt vara utan högerregeringens medverkan — föreligger för riksdagen, får den omsorgsfulla och ingående prövning, som under nuvarande förhållanden endast ett särskilt för ändamålet valt utskott kan skänka densamma, och att detta sker under lojal samverkan mellan alla partier.

Jag läste häromdagen i en av högerns tidningar en insändare, som manade högern att nu taga nykterhetsfrågan om hand och därmed lyfta den över partierna. Låt så vara, att detta ständiga tal om att högern i alla viktiga frågor står över partierna, i längden nog verkar en smula banalt, men insändaren har otvivelaktigt rätt därutinnan, att i samma ögonblick som högern låter sitt motstånd falla i nykterhetsfrågan, i samma ögonblick blir denna fråga icke längre partiskiljande. Nåväl, här föreligger nu i dag ett ypperligt tillfälle, synes det mig åtminstone, för högern och särskilt för den del av högern, som enligt min övertygelse dock hyser ett varmt nykterhetsintresse, att börja realisera detta vackra program att lyfta nykterhetsfrågan över partierna. Att nykterhetsfrågan i vad den avser viktigare åtgärder på lagstiftningens väg kommit att framstå såsom en partifråga, det kan väl rimligtvis icke bero på de partier, som redan anslutit sig till de lagstiftningskrav, vilka av svenska folket i stort sett befunnits nödvändiga. Ansvar för hur denna fråga här kommer att lösas eller kanske rättare sagt icke lösas vid innevarande riksdag, det ansvaret kommer, såvitt jag nu kan förstå åtminstone, att påvila högern, som enligt min mening alltför länge — jag talar icke om enskilda men om högern såsom parti — ställt sig avvisande och oförstående gentemot denna folkets stora livsfråga, vars snara och effektiva lösning är en oavvislig och bjudande nödvändighet, om vi vilja bevara det svenska folkets frihet och självständighet. I samma stund, som högern inser detta, kan också

frågan som sagt lyftas upp över partierna och vinna en lösning, som enligt min åsikt skall lända alla partierna här i landet och därmed också hela vårt gemensamma fosterland till mycket stor välsignelse. Man brukar understundom vid diskussioner i nykterhetsfrågan möta den invändningen, att man vid bedömandet av föreslagna åtgärder skall låta sig ledas mera utav förståndet än utav känslorna, och jag delar för min del fullständigt denna uppfattning. För min del kan jag dock icke finna annat, än att det sunda förståndet a priori måste säga oss, att vi av ren självbevaledrift såsom nation måste och måste omedelbart påbörja en successiv avskrivning av rusdryckshandlingen. Ty, mina herrar, jag tror det skall bli omöjligt för någon av eder att övertyga vare sig denna kammare eller folket därute i bygderna, att alkoholmissbruket och dess oskiljaktiga följeslagare alkoholismen någonsin skola kunna utrotas i vårt land och bland vårt folk med bibehållande av en fri rusdrycksförsäljning, även om man inrättar en aldrig så omfattande s. k. alkoholbyråkrati, en alkoholbyråkrati som jag försäkrar särskilt den ärade representanten på Västernorrlandslänsbanken herr Hjärne, att förbudsvännerna ingalunda vilja bibehålla och utveckla, såsom herr Hjärne förkunnar i gårdagens nummer av Nya Dagligt Allehanda. Om jag sålunda tror, att alla förnufts-skäl tala för att man genast och utan tvekan griper sig an med de föreliggande viktiga förslagen, så vill jag dock icke underlåta att här till slut vädja till de rent mänskliga känslorna hos denna kammares högt ärade ledamöter. »Otåligheten bland förbudsmännen är synbarligen så stor, att de önska ställa regeringen inför ett fait accompli» skrev i går ett nyligen till högern övergången Aftonblad, vilket — såsom överlöpare för sed hava — nu är mera nitisk än någon av högers gamla pressdrabanter i att söka misstänkliggöra nykterhetsvännernas avsikter och bevekelsegrunder. Är det då verkligen så alldeles omöjligt att begripa, att otåligheten beror på den bestämda övertygelsen hos majoriteten av det svenska folket, att vi icke stå till svars med att längre förhåla, uppskjuta och förhindra sådana reformer, som borde hava genomförts för årtionden sedan och på vilkas genomförande många tiotusentals för att icke säga hundratusentals människors väl eller ve är beroende. Äro då alla dessa, som synes ämna lägga stenar i vägen för reformer på detta område, för reformer, om vilka folkets stora massa praktiskt taget står enigt, äro de verkligen alldeles okänsliga för de oerhörda lidanden, för dessa otaliga brott, för all denna fattigdom, för alla dessa tusentals förspilda människoliv, som alkoholmissbruket årligen kräver ibland vårt folk? Jag åhörde för åtskilliga år tillbaka en debatt i denna kammare, när frågan då var före om genomförande av s. k. tvångsinternerung av alkoholister. Jag minns, hurusom den gamle generaldirektören Sigfrid Wieselgren vädjade till denna kammares ledamöters känslor inför all den nöd, som alkoholismen åstadkommer,

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)

men jag kände en beklämning, då jag satt på läktaren och åhörde den debatten, när jag såg, att många av kammarens ledamöter tydligen voro alldeles okänsliga för den vädjan, som generaldirektören Wieselgren vid det tillfället ställde till kammarledamöternas känslor. Och jag förstår mycket väl, att en hel del hava den uppfattningen, att när det gäller avgörandet av frågorna inom riksdagen, så höra egentligen inga känslomoment med vid ett sådant avgörande. Betyder det då för dessa förbudsrelsens motståndare, av vilka många vilja gå och gälla såsom patrioter framför andra, betyder det då så utomordentligt litet för dessa, att det svenska folkets värnkraft undergräves och försvagas av alkoholismen, att man hellre vill förhålla, uppskjuta och förhindra nödvändiga inre försvarsåtgärder än att nu lämna sin medverkan till en snabb och genomgripande operation, vars verkningar måste lända till framtida hälsa och välfärd. Ty det vill väl ändå ingen söka inbilla oss här i kammaren, att när man nu yrkar avslag på tillsättandet av ett särskilt nykterhetsutskott, så gör man det av omsorg för att den nu föreliggande frågan skall få en omsorgsfull och saklig behandling, ty som här tydligen påvisats under debatten, kan meningen icke vara någon annan än den, att denna fråga under inga förhållanden, vare sig det blir ett särskilt nykterhetsutskott eller den behandlas i vanlig ordning, lösas vid denna riksdag.

Ehuru det sällan brukar förekomma, såvitt jag har mig bekant, att man inom denna kammare uttalar sina tankar eller känslor i bunden form, så vill jag nu till slut med herr talmanens tillåtelse göra ett litet undantag och citera några strofer ur en dikt, som åtminstone enligt min mening i sig sluter mycket av vad vårt svenska folk i dessa dagar djupast känner och tänker i avseende på nykterhetsfrågan och dess förestående öde vid riksdagen. Jag hoppas, att den omständigheten, att orden äro uttalade utav en, såsom jag har anledning förmoda, socialdemokratisk republikan, icke skall avskräcka någon ifrån att dock begrunda det fosterländska patos och de oomkullrunkeliga sanningar, som ligga inneslutna i de i formen måhända något överdrivna uttryckssätten. Han skriver:

Vänta — vad, ska vi vänta? Ska vi vänta längre än
Är det inte tillräckligt supet ännu? Ska det redas ut igen?
Är det inte halat och pratat nog och dags att till sist slå till?
Vänta — vad, ska vi vänta mer? Ska vi vänta tills *krögarn* vill?

Vänta — ska folket vänta, tills fienden värdigas *ge*
vad vi hundratusenden slagits för i liv av möda och ve,
vad vi hundratusenden hoppats och drömt och levat av längtan till?
Vänta — ska folket vänta? Ska det vänta tills *krögarn* vill?

Vänta — ska mödrarna vänta i Sveriges fattiga hem,
Vänta i svält och i lungsot och i ångest för liv och lem,

Vänta i köld och trasor, vid sitt eländes sura sill?
 Vänta — ska mödrarna vänta? Ska de vänta tills krögarn vill?

Vänta — ska barna vänta? Ha de inte svultit nog?
 Ha de inte frusit tillräckligt än, sedan krögarn kläderna tog?
 Ha de inte gråtit nog ännu, Erik och Gretalill?
 Ska barna vänta på solen — vänta tills krögarn vill?

Vänta — ska häktena vänta, mörka av kvinnor och män,
 som samhället fyllde till bovar för nöjet att pina dem sen —
 där bak var liten glugg stirrar kvalet i en härjad mänskas pupill —
 Ska häktenas arma tusenden vänta tills krögarn vill?

Vänta — ska landet vänta, att dess egen vilja blir lag?
 Tills i i övermorgon förfuskas vad som måste bli klart i dag?
 Den är *ett år tillbaka*, var minut som vi nu står still.
 Det blir aldrig hälsa i landet, om vi väntar tills krögarn vill!

Ni, som folket sände på tinguet att föra dess vilja ut —
 vet, folket vill inte vänta — nu måste det bli ett slut.
 Nu får det ej halas längre, nu är det er plikt att se till.
 att krögarn blir vräkt ur riket — han må säga sen vad han vill!

Vänta — ja, Sverige väntar, att det valt sig karlar och män,
 det väntar av er få hälsa och lycka tillbaka igen.
 Det väntar på er härute — nu tiger det mera ej still.
 Det ämnar vid gud inte vänta tills nådig herr krögarn vill!

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till förslaget om
 ett särskilt nykterhetsutskott.

Herr Kvarnzelius: Jag ber kammaren om ursäkt, för
 att jag tar till orda med anledning av det angrepp, som riktats
 emot mig först vid den interpellation, som hovrättsrådet Ekman
 i Jönköping framställt till finansministern, och som han i dag
 har återupprepat, i det han ville insinuera, att anledningen till
 att jag och borgmästare Pettersson avgingo som sakkunniga
 i den av finansministern tillkallade beredningen för att behandla
 de inkomna yttrandena över nykterhetskommitténs betänkande,
 skulle vara påtryckningar av vårt politiska parti eller ledamöter
 inom detsamma. Jag ber att här offentligen få nedlägga en bestämd
 protest mot att herr Ekman vill tillvita oss sådana bevekelsegrunder
 till denna vår handling. Jag ber att till herr Ekmans disposition
 ännu en gång få ställa för genomläsande de skrivelser, som jag
 låtit publicera i denna sak, och jag påstår bestämt, att herr
 Ekman icke ur dessa kan läsa fram att jag där, eller i dag
 skulle ha gjort mig skyldig till någon som helst tvetalan.
 I den första skrivelsen meddelade jag, att min uppfattning
 under hela den tid, då jag förhandlade

*Ifrågasatt
 tillsättande av
 ett särskilt
 utskott.
 (Forts.)*

Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)

med finansministern — jag vill inom parentes säga, att jag icke hade tänkt, att man skulle behöva taga fram denna fråga förrän då interpellationen blir besvarad, men då herr Ekman framställt ett förnyat angrepp i dag, ber jag kammaren om överseende för att jag tar upp saken — var, att finansministern avsåg, att vi skulle fullfölja uppdraget på sådant sätt, att han på grundval därav kunde framlägga en proposition för riksdagen. Hela den tid förhandlingarna pågingo var detta min uppfattning, och jag styrktes däri av åtskilliga uttalanden av honom vid varje tillfälle, då vi konfererade i saken. Det var först i samband med att jag fick veta, att sakkunniga blivit slutligt utsedda, som jag fick meddelande om, att herr Löfgren skulle vara förhårad att börja arbetet förrän på hösten. Jag ville emellertid icke vidtaga någon åtgärd, förrän jag haft de sakkunniga samlade, och vid det första sammanträde, som de sakkunniga hade, hävdades de svårigheter, som förefunnos från herr Lövgrens sida, och han lovade att hjälpa till med arbetet under förutsättning att regeringen hade för avsikt att verkligen lägga fram en proposition i ärendet, varpå regeringen svarade ja. Efter närmare studium av kommittébetänkanden meddelade herr Löfgren vid ett senare sammanträde att han möjligen komme att något avvika från kommitténs förslag och att, för så vitt han vid fortsatt behandling av ärendet vidbleve denna mening det då vore sannolikt att detta arbete skulle kräva så lång tid att det icke hunne utföras så, att proposition till denna riksdag kunde avlätas och att han ansåg sig redan på detta stadium böra meddela sina kamrater i sakkunnigeutredningen härom. De sakkunniga hade sedan en konferens med finansministern, varvid vi meddelade honom, huru situationen var, och samtidigt läto honom veta, att under sådana förhållanden jag och herr Pettersson icke längre kunde behålla våra uppdrag som sakkunniga, enär vi hela tiden utgått från att vårt arbete skulle utföras så, att frågan kunde framläggas vid denna riksdag. Det var först därefter, som vi utträdde, och den passus, varmed herr hovrättsrådet Ekman söker bevisa, att en motsägelse skulle äga rum mellan den relation, som jag här givit, och den jag tidigare publicerat, kan icke få tolkas på ett sådant sätt, som herr Ekman gör, när han försöker vindicera, att jag med beredningen där avser de ledamöter i beredningen, som vid det tillfället voro tillsatta; ty om jag och herr Pettersson och även övriga gingo, så kvarstod ju i alla fall Kungl. Maj:ts beslut att uppdraga åt finansministern att tillkalla särskilda sakkunniga, och det var ur den synpunkten, som jag sade, att det vore beklagligt, ifall beredningens arbete icke kunde slutföras, så att det kunde läggas till grund för en proposition till denna riksdag. Handlingen finnes här in extenso, om herr Ekman vill taga del av den. Jag ber att få inlägga en protest mot den mindre nobla tolkning, som herr Ekman vill giva åt detta mitt och herr Petterssons handlingssätt. Jag be-

strider, att det föreligger någon som helst grund för den. Jag är en alltför varm vän till nykterhetssaken för att låta någon som helst påverka mig i det hänseendet. De erinringar, som gjordes mot mig för att jag åtog mig detta uppdrag, kommo från de ivrigaste nykterhetsvännerna, men icke från mina politiska partikamrater, som måhända icke äro fullt så entusiastiska för nykterhetsfrågans lösning, som jag är.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Jag vill slutligen tillägga, att jag omöjligen kan förstå herr Ekmans resonemang, när han påstår, att tillsättandet av ett särskilt utskott skulle försvåra möjligheten för Kungl. Maj:ts att med all skyndsamhet bedriva sitt arbete på en proposition, ty de yttranden, som äro inkomna, behöva givetvis icke samtliga vid varje tillfälle finnas i händerna på de sakkunniga. Dessa måste väl i all rimlighets namn göra någonting annat än att blott sitta och läsa i dessa på bärande anmärkningar skäligen innehållstomma luntor, det ber jag att få säga. Jag har också varit i tillfälle att något taga del av deras innehåll, och jag måste säga, att jag icke kan tillmäta de anmärkningar, som i dessa yttranden framställts, den betydelse, som herr Ekman tycks göra. Jag har tagit del både av socialstyrelsens yttrande och av bränneriudkareföreningens yttrande samt en hel del andra, men jag har i samtliga dessa yttranden funnit, att det är mest på grund av bristande förståelse för de grundförutsättningar, på vilka kommittén bygger, som gör att de ställa sig avvissande mot vissa delar av kommitténs förslag.

Herr Eklund: Herr Ekman manade kammaren i sitt första anförande att i denna fråga iakttaga lugn och besinning. Att döma av det explosiva sätt, varpå herr Ekman framförde sin slutreplik i det senare anförandet, synes det, som om han själv framför någon annan bör taga denna maning ad notam. Jag kan för min del icke finna, att ett förslag att låta nykterhetsmotionerna behandlas av ett särskilt utskott kan betecknas såsom innebärande brist på lugn och besinning. Det verkar på mig snarare, som om man utgår just från dessa synpunkter, när man begär ett särskilt utskott. Vad är det man vill vinna därmed? Jo, såsom här förut framhållits, att alla dessa ärenden få en grundlig och saklig behandling, något som man fruktar, att bevillningsutskottet eller eventuellt ett sammansatt bevillnings- och lagutskott på grund av bristande tid icke skulle vara i tillfälle att ägna desamma.

Här ha gjorts först av herr Trygger och sedermera av andra talare åtskilliga invändningar mot denna framställning, men jag vill fästa uppmärksamheten på, att alla dessa invändningar med precis samma fog kunna göras även mot ärendets behandling av bevillningsutskottet eller ett sammansatt bevillnings- och lagutskott och över huvud taget, som herr Karlsson tidigare här framhållit, mot varje behandling av de framlagda motionerna. Det skulle således med andra ord kunna sägas, att dessa argument skulle gälla, om man redan nu kunde stoppa behandlingen av motionerna, men de

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

gälla icke, när riksdagen under alla omständigheter är tvungen att behandla dem, för såvitt man icke har den förhoppningen, att bevillningsutskottet på grund av bristande tid eller någon annan omständighet, som jag icke känner till, skulle helt enkelt avfärda motionerna med några ord om att, då ärendet ligger under Kungl. Maj:ts behandling, man icke vill inlåta sig på det. Men jag tror, mina herrar, att ni icke få räkna på detta. Ty såsom en talare framhållit, är det ju så, att i bevillningsutskottet bör finnas majoritet för vidtagande av genomgående förbättringar i nu gällande rusdryckslagstiftning, och man har sålunda all anledning att antaga, att bevillningsutskottet kommer att inlåta sig på en realbehandling av de väckta motionerna. Då blir ju helt naturligt utskottets tid i mycket hög grad upptagen av dessa ämnen. Bevillningsutskottet måste naturligtvis också vända sig till Kungl. Maj:t och få fram alla till Kungl. Maj:t inkomna handlingar, den kritik, som är riktad mot förslaget, för att taga del därav, och därmed förfalla de argument, som herr Ekman framfört, nämligen att ett särskilt utskott skulle förhindra den utredning som nu pågår hos Kungl. Maj:t. Det blir precis samma sak i båda fallen.

Vad från motsidan anförts är ju således strängt taget ingen argumentering, för såvitt man icke med motståndet mot ett särskilt utskott redan nu vill säga ifrån, att första kammaren för närvarande icke vill inlåta sig på en saklig behandling av dessa frågor, att den icke vill, att något förslag till reformer skall framkomma vare sig av vidlyftigare eller enklare beskaffenhet, utan att den ämnar avslå varje sådan framställning, som kommer att göras av det utskott, som skall behandla ärendet, det må nu vara ett särskilt utskott eller bevillningsutskottet. Så måste jag verkligen för min del uppfatta det motstånd, som nu reses från kammarens majoritetsparti. Om jag icke missuppfattade herr K. J. Ekman, så gav han också uttryck åt denna tanke i ett av sina anföranden, där han uttryckligen förklarade, att kammaren icke är beredd att i det outhärdliga skicket, vari saken nu föreligger — eller något liknande — taga någon som helst befattning med förslaget.

Jag beklagar på det allra livligaste, att nykterhetsintresserade män, så som herrar Ekman, Boberg m. fl., vilja ställa sig på den sidan, som förhindrar en saklig och grundlig prövning utav den stora nykterhetsfråga, vilken nu är framlagd på riksdagens bord. och som det är nödvändigt, att riksdagen tar i tu med att lösa så snart som någonsin kan vara möjligt. Jag beklagar också, att även nykterhetsfrågan ovillkorligen skall göras till en partipolitisk fråga. Här har nu andra kammaren utan att någon opposition där från något parti gjorts, beslutat tillsättandet av ett särskilt utskott, för att man skulle kunna få dessa motioner så snabbt och grundligt behandlade som möjligt. Men nu kommer första kammarens majoritetsparti och vägrar att vara med om denna åtgärd; och att gränserna här gå partivis, synes bäst därav, att även de nykterhetsintresserade inom första kammarens majoritetsparti ställa sig på samma sida som partiet i övrigt och helt avvisa den åtgärd, som nu svenska folket

verkligen väntar på, och som jag för min del verkligen hade hoppats, att kammaren och riksdagen skulle vara med om. Enligt min uppfattning försitter första kammaren härvidlag, för såvitt den nu avslår denna framställning, ett gynnsamt ögonblick till att, som det ju heter, lyfta nykterhetsfrågan över partierna.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Herr S w a r t z: Mina herrar! Det vill synas mig, som om under denna diskussion åtskilliga talare ha svävat ut betydligt utöver själva den föreliggande frågans ram. Jag undrar ju inte alls på att så har varit förhållandet. Jag uppskattar till fullo det varma intresse för en lycklig lösning av nykterhetsfrågan, som på det sättet ifrån åtskilliga håll har förts fram, och jag förstår de herrarnas känslor, men jag kan ändå icke underlåta att fästa uppmärksamheten på att det väl är att något föregripa hela frågans behandling att göra sådana uttalanden, som från åtskilliga håll och icke minst från Kronobergsbänken hava gjorts i denna sak.

Likaledes kan jag icke underlåta att fästa uppmärksamheten på att ett ganska svårt missförstånd har gjort sig gällande även på sådana håll, där man ej låtit tankarna sväva ut över så vida rymder, som vi nyss hört. Den siste ärade talaren gav mig ett alldeles speciellt bevis på detta, då han gav uttryck åt en åsikt, som man ju har hört mer eller mindre tydligt från andra talare förut här i dag, att den ställning, som intages av dem inom första kammaren, som icke vilja vara med om tillsättandet av ett särskilt utskott, är beroende därpå, att man icke önskar en saklig behandling av denna fråga. Då jag för min del ansluter mig till dem, som anse, att ett särskilt utskott icke skall tillsättas, ber jag att på det bestämdaste få förklara, att därmed ingalunda är avsett att försöka hindra en saklig behandling av dessa motioner, en insinuation för övrigt, som synes mig icke träffa dem, som icke vilja vara med om ett särskilt utskott, utan snarare medlemmarne av bevillningsutskottet, som ifall ett särskilt utskott ej tillsättes, skulle komma att skänka den förberedande behandlingen åt dessa motioner och på vilkas bristande vilja det således skulle vara beroende, om dessa motioner ej finge en saklig behandling.

Nej, mina herrar, så ligger icke alls frågan från vår sida sett. Herr Kvarnzelius hade ett uttalande, att det är fara å färde, att man måste skynda sig att reformera på detta område, och han anförde åtskilliga exempel, som utan tvivel gävo vid handen, att det behöver göras åtskilliga reformer härvidlag, men att därifrån komma fram till den plattformen, att man nu kan vara färdig att lösa hela frågan i ett sammanhang, det är dock ett något långt steg. Jag vet — och det måste, tror jag, alla erkänna — att lika väl som frågan är av synnerligen stor vikt och betydelse, lika väl har den många sidor, som måste beaktas. Man kan icke uteslutande gå fram endast efter sina egna inre känslor: så och så vill jag ha det; jag vill ha ett nyktert folk — vem vill icke ha det? —; för att få ett nyktert folk måste jag gå denna väg, jag är på det klara med den saken, det finnes ingen annan. Ser man saken så, då ser man sig

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

icke om, man är övertygad om att det icke finnes någon annan väg för att nå målet, och därvid tänker man icke alls på en hel del andra svårigheter, som kunna inträda och som kunna verka synnerligen olyckligt för folket i övrigt. Är det nu så, att vi andra hava den uppfattningen, att man visst bör sträva efter att få ett nyktert folk, men att man bör kunna komma därhän utan att tillgripa sådana genomgripande åtgärder, som äro ifrågasatta, och att dessa genomgripande åtgärder komma att medföra stora risker för landets förhållanden i andra avseenden, så må man väl icke undra på, om vi vilja ha hela frågan lagd klar framför oss för att kunna avväga och se till, var den rätta vägen går. Vi, som icke ännu ha kommit till den uppfattningen, att det absolut icke finnes någon annan väg än en, och som å andra sidan ha den uppfattningen, att om man går den vägen, man råkar ut för en massa stora svårigheter, vi kunna icke med skäl beskyllas för att ej vilja hava en saklig behandling av dessa frågor, därför att vi icke anse oss redan nu kunna vidtaga en åtgärd, som skulle kunna ge på hand, att vi anse allt föreliggande i denna fråga, som behöves för att denna sakliga behandling skall kunna ske. Detta är den innebörd av ett beslut om att tillsätta ett särskilt utskott, som jag finner vara riskabel.

Hur ligger frågan för närvarande? Nykterhetskommittén har avgivit ett digert betänkande. Myndigheter äro hörda över det. Jag har varit i tillfälle att få del av sammandrag av de uttalanden, som från myndigheternas sida gjorts över nykterhetskommitténs betänkande, och jag tror icke jag tar fel, om jag säger, att det ej finnes någon enda myndighet, som icke haft mer eller mindre grava anmärkningar att rikta mot förslaget. Dessa anmärkningar ha icke kommit blott från det håll, som att döma av referat i tidningarna betecknas som oförstående för dessa frågor, nämligen Konungens befallningshavande, utan även från socialstyrelsen, som visserligen även nyss fick betyg på att vara oförstående för de grunder, på vilka förslaget är byggt. Jag får för min del säga, att då både Konungens befallningshavande och socialstyrelsen och en hel del andra myndigheter, medicinalstyrelsen o. s. v., hava hyst så stark tvekan om det riktiga i grunderna för detta förslag, så må det icke förvåna, om även andra utomstående, som icke varit i tillfälle att få se dessa utlåtanden in extenso, och som icke varit i tillfälle att få se dem utsatta för motkritik, också ställa sig litet fundersamma över huru det verkligen är funtat med det förståndiga och riktiga i dessa grunder. Nu har Kungl. Maj:t satt i gång en behandling, en undersökning av dessa frågor. Kungl. Maj:t är icke fullt färdig med det. Vi veta, att sakkunnige äro utsedda av Kungl. Maj:t till att syssla med detta, ersättningsmän hava erhållits för dem, som icke längre kunde åtaga sig uppdraget, och arbetet pågår. Sätter man nu till ett särskilt utskott, så förstår jag det icke på annat sätt, än att man därmed förklarar, att den utredning, den undersökning, som Kungl. Maj:t håller på med, är alldeles onödig, att saken är tillräckligt klar, för att vi skola kunna på fullt allvar ta i tu med en fullständigt lösning av densamma. Ty naturligtvis sätter man

icke till ett särskilt utskott, med mindre man anser, att frågan föreligger i sådan form, att den verkligen kan även för de mest tveksamma framläggas på ett sådant sätt, att deras tvivel kan brytas och man kan komma till ett faktiskt slut på saken.

Jag vill fråga herrarna: tro herrarna, att det vore möjligt med någon annan fråga än denna att ifrågasätta en sådan behandling? Denna fråga har nyss med fullt fog karakteriserats som en försvarsfråga, en inre försvarsfråga. Man må väl då kunna anställa en jämförelse mellan den yttre försvarsfrågan och denna inre försvarsfråga. Tro herrarna, att om under den tid, Kungl. Maj:t höll på att utreda frågan om anordnande av ett för våra behov lämpat försvar, det hade motionerats, att hela den frågan skulle tagas om hand av riksdagen och behandlas av riksdagen, det varit möjligt att genomdriva tillsättandet av ett särskilt utskott med den förklaringen, att Kungl. Maj:t visserligen hade saken om hand, men att det ju gjorde detsamma, att vi icke behövde vänta på Kungl. Maj:ts utredning, enär vi utredde lika bra själva. Nu kunna herrarna säga, att det behöves mera särskild sakkunskap på det yttre försvarets område än på det inre. Ja, jag vet icke, huru det har varit med den saken med avseende på de utredningar, som på senare tid förekommit med avseende på försvaret. Men i vilket fall som helst tror jag nog, att det kan behövas ett mycket grundligt nagelfarande jämväl med avseende på de anordningar, som äro tänkta i fråga om denna inre försvarsfråga. Jag säger därför, att om man vill hava en lugn och lycklig lösning av denna fråga, en lösning, som grundar sig på en saklig undersökning och ett noggrant överbäggande av alla på saken inverkan förhållanden, man icke gärna lär kunna gå till verket med åsidosättande helt och hållet av Kungl. Maj:t. Det har visserligen sagts på ett håll, att då man blivit statsråd, man icke är klokare karl för det. Å nej, saken ligger icke så. Det har funnits många mindre kloka män som varit statsråd — det erkänner jag för min del gärna, om så är. Men det kommer ej an därpå, utan på att Kungl. Maj:t i alla fall har en hel massa organ till sitt förfogande, som kunna verkställa utredningar och undersökningar på ett helt annat sätt än till och med ett ganska mäktigt riksdagsutskott kan göra. Det kan bliva mera plan, mera sammanhang och ett mera genomtänkt, helt arbete på detta sätt, och utredningsarbetet försiggår under en helt annan känsla av ansvar, när det ledes från Kungl. Maj:ts sida, än när det ledes från ett riksdagsutskotts sida, där en stor del av ledamöterna i alla händelser redan på förhand — jag säger icke detta såsom ett klander, utan konstaterar det endast såsom ett faktum — för sin egen subjektiva del äro fullt övertygade om att det icke finnes mer än ett sätt att gå fram, så att det gör detsamma, vad utredningen lämnar för resultat.

För oss och särskilt, tror jag, för första kammaren med dess traditioner borde det vara av ganska stor vikt och betydelse att söka få frågorna så objektivt behandlade och så fullständig förberedda som möjligt, och jag kan aldrig tänka mig, att första kammaren skulle vilja vara med om att på det sätt, som här är föreslaget, och

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

som skulle bliva följd, om ett särskilt utskott sattes till, alldeles eliminera bort Kungl. Maj:t från denna frågas behandling. Jag kan för min del icke finna det vara tänkbart, att en lycklig lösning av denna fråga kan ske med mindre än att den utredande behandlingen från Kungl. Maj:ts sida får fullföljas, och jag har som sagt den uppfattningen, att man genom att sätta till ett särskilt utskott för frågornas behandling, såsom det nu föreslagits utan att denna utredning förefinnes, i alla händelser säger ifrån, att vi icke bry oss om, huruvida vi få något från Kungl. Maj:t, att vi icke bry oss om Kungl. Maj:ts befattning med denna sak. Som jag icke kan vara med om att intaga en sådan ståndpunkt, men å andra sidan icke alls kan se annat, än att en så saklig behandling, som över huvud taget är möjlig med motioner, som framkomma under samma förhållanden som dessa, och som i enlighet med grundlagen bliva hänvisade till de utskott, dit de höra, i alla händelser skall komma dessa motioner till del, kan jag för min del här icke annat än instämma i yrkandet om avslag å andra kammarens framställning.

Herr Boberg: Herr talman! Jag begärde ordet under herr Ljunggrens anförande, och det vare fjärran ifrån mig att på något sätt vilja försvaga den allvarsstämning, som genomgick hans med hög patos avslutade tal. Jag tror, att jag är en lika varm, lika uppriktig nykterhetsvän som herr Ljunggren, och jag vet, att det politiska parti, som icke vill söka åstadkomma en god och sund lösning av nykterhetsfrågan, »går mot döden, vart det går», evad det heter höger eller vänster. Dock tror jag, att herr Ljunggren polemiserade något vid sidan av ämnet, för vilket han må ursäktas därför att, som jag såg, han hade sitt anförande skrivet.

Såvitt jag fattat saken rätt, är det icke fråga om att motsätta sig ett särskilt utskott, utan det är fråga om att uppskjuta avgörandet, till dess den kungl. propositionen kommer fram. Det är på denna grund jag instämde med hovrättsrådet Ekman.

Herr Ljunggren sade, att herr Ekman och jag »hava gällt» för nykterhetsvänner. Ja, jag hoppas, att vi få gälla för det även hädanefter, om vi också icke hava alldeles samma uppfattning om vägen och sättet att komma fram till en lycklig lösning av denna fråga som herr Ljunggren och andra. Det vore verkligen att göra politik av denna fråga, om vi på grund av vårt uppträdande här i dag skulle få rykte ute i landet såsom icke varande nykterhetsvänner. Jag hoppas, att kammarens ledamöter skola ha sin uppmärksamhet riktad på oss, så att de kunna intyga, ifall vi skulle avvika från den vägen.

Herr Gullberg: Herr talman! Utgången av den fråga, som vi nu en god stund diskuterat, är nog given. Jag vill endast uttala den varma förhoppningen, att denna utgång icke må innebära, eller vara ett varsel om att första kammaren kommer att avslå de nykterhetsvänliga reformförslag, som överlämnats till riksdagen.

Det var blott detta jag ville yttra.

Herr Ekman, Karl Johan: Herr talman, mina herrar! Det kan ju icke nekas, att vi varit något ivriga i diskussionen i dag. Emellertid skall jag be att få anmärka, att herr Kvarnzelius alldeles missuppfattat vad jag anfört mot honom, särskilt då jag framställde interpellationen. Han ville göra gällande, att jag därvid uttalat mig om anledningen till hans utträde ur sakkunnigberedningen, och att denna anledning skulle vara påtryckning från partiet. Ett sådant uttalande har jag aldrig haft. Jag har aldrig yttrat mig om anledningen till utträdet ur sakkunnigberedningen, men jag måste vidhålla, att det dock ligger en ännu oförklarad motsägelse emellan herr Kvarnzelius' förklaring av den 7 maj genom Svenska Telegrambyrån och vad han säger i sin avsägelse av sakkunniguppdraget den 22 maj. Han säger i den skrivelse, som offentliggjordes genom byrån, att han den 4 maj fick kunskap om att en av de sakkunnige icke var i tillfälle att delta i arbetet förr än under höstens lopp, och detta beklagade han naturligtvis, men han avsåde sig icke uppdraget. Under remissdebatten i andra kammaren yttrade statsrådet och chefen för finansdepartementet följande: »Saken förhöll sig helt enkelt så, att det var mycket svårt att finna det fjärde namnet, sedan jag lyckats förvärva herrar Kvarnzelius, Jakob Pettersson och som tredje man herr Hedenlund. När slutligen herr Löfgren lovade mig att gå med och fäste vid detta sitt löfte det villkor, att han skulle slippa ifrån mera intensivt arbete förrän till hösten, så betraktade jag naturligtvis detta såsom en ganska beklaglig inskränkning i hans löfte att biträda, men jag meddelade mig med ordföranden i nykterhetskommittén, som även övertagit besväret att vara ordförande hos de sakkunniga, och han hade då ingen invändning att göra mot ett sådant arrangement.» Sedermera den 22 maj säger herr Kvarnzelius, att herr Löfgren ansett att arbetet icke skulle kunna utföras inom den förutsatta tiden, d. v. s. inom denna riksdag. Därefter fortsätter herr Kvarnzelius: »Vid sådant förhållande och då förutsättningen för mitt åtagande av sakkunniguppdraget varit, att arbetet skulle leda till resultat vid innevarande riksdag, och då jag därjämte har för avsikt att motionsvis bringa frågan inför riksdagens prövning, har jag funnit mig icke böra kvarstå såsom sakkunnig.» Detta är fakta i saken.

Nu sade herr Kvarnzelius uti den skrivelse av den 7 maj, vari han uttalat sig om sitt kvarstående i sakkunnigberedningen, att han hade ansett det vara »en bjudande plikt», att då bearbetandet av de inkomna yttrandena skulle inom departementet äga rum, gå med i den för ändamålet tillsatta beredningen. Han angav också skälet, varför han ansåg sig böra biträda. Han var livligt intresserad av förslagets snara genomförande till alla delar och hade trott, att detta möjliggjordes i högre grad, om två av nykterhetskommitténs medlemmar deltog i beredningen, än om denna komme att bestå uteslutande av personer,

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.*
(Forts.)

som icke stode bakom detta förslag. Då frågar man: varför avgick då herr Kvarnzelius ur sakkunnigberedningen? Han har nu själf förklarat, att det icke var till följd av påtryckning från partiet, men vad skulle då skälet vara? Som jag ser saken, kan jag icke förstå annat, än att herr Kvarnzelius skulle hava kunnat uträtta ofantligt mycket för nykterhetssaken, om han velat kvarstå i denna sakkunnigberedning, ty han hade då kunnat med sin stora sakkunskap göra sig gällande inom beredningen; och det är ju möjligt, att ett förslag då kunnat komma fram, i huvudsak sådant som herr Kvarnzelius önskat. Nu har ju till följd av herr Kvarnzelius' utträde nära en månad gått, utan att man kunnat göra någonting väsentligt åt saken, och nu är det givetvis svårt för Kungl. Maj:t att kunna åstadkomma ett omfattande förslag. Huruvida detta verkligen skall kunna lyckas, vet jag icke, och icke heller vet jag, vad regeringens avsikt är härvidlag. Men det är tydligt att, när mycken arbetstid på detta sätt går bort, utsikterna äro mindre, än om herr Kvarnzelius stannat kvar.

Nykterhetsfrågan har så småningom blivit en verkligt stor nationell fråga, och jag har redan uttalat, att jag har den övertygelsen, att om nu försvarsfrågan löses och folket åtager sig de betydande offer, som fordras för vår säkerhet gent emot yttre fiender, ligger däri — utan att frågorna behöva sammankopplas — likväl en moralisk förpliktelse för oss att bringa de offer, som folket begär, för att det skall bliva andligt och sedligt starkt och således vinna den inre styrka, som måste finnas, om styrkan verkligen skall kunna göra sig gällande även utåt. Jag anser således nödvändigt, att man upptager nykterhetsfrågan till verkligt allvarlig behandling, och jag tror, att det skulle lyckas bäst, i fall man kunde, såsom herr Ljunggren sade, enas partierna emellan, så att arbetet kommer att ske i verkligt samförstånd. Men skall detta kunna ske, är ju den första förutsättningen, att icke den ena eller andra parten kör huvudet i väggen och envist fasthåller vid förslag, som den förälskat sig i. Det är det förhållandet, som här är att beklaga.

Jag talade en gång med en mycket framstående nykterhetsvän i andra kammaren, som emellertid nu icke längre tillhör riksdagen, och han sade, på tal om andra sätt att åstadkomma lokalt förbud än genom folkomröstningsvetot, att de ju kunde vara mycket bra, men att det lokala vetot vore så inkört i folket, att man icke kunde komma fram någon annan väg. Vilka är det som kört in detta lokala veto i folket? Trots att det nu verkligen förhåller sig så, tror jag ändå, att man skall kunna finna en lösning, som skall vara ägnad att tilltala partierna å ömse sidor, och jag ber herrarna vara goda och tänka på att icke ställa sig för mycket avvisande, utan verkligen söka åstadkomma ett samarbete, som helst denna riksdag, men eljest med det snaraste, kan åstadkomma en verklig lösning av denna för vårt folk så utomordentligt viktiga fråga.

Herr Ekman, Carl Gustaf: En högt ärad talare på Norrköpingsbanken uttalade en protest mot det från vårt håll gjorda antagandet, att frågan kunde komma att ägnas en mindre grundlig och saklig behandling av bevillningsutskottet, än vad fallet skulle bliva, i fall den hänvisades till ett särskilt utskott. Jag vill hemställa till honom själv, om icke skäl givits till ett sådant antagande dels av den förste talarens anvisning om sin uppfattning rörande vilket resultat bevillningsutskottet skulle komma till och dels av flera talares på samma sida mening, att material i samma omfattning icke behöver ställas till bevillningsutskottets som till det särskilda utskottets förfogande. Det var dessa antydningar, som gävo anledning till den uppfattning på vår sida, att man menade, att bevillningsutskottet icke skulle kunna ägna frågan utredning och prövning i samma omfattning som ett särskilt utskott. Protesten ifråga bör således riktas icke mot oss, utan mot talarens egna meningsfränder.

Samma talare gjorde också gällande, att från samtliga myndigheter anmärkningar blivit framställda. Det beror på vad man menar med anmärkningar. Det finns utlåtanden från en hel del myndigheter, däri det uttalas den *åsikten*, att förslaget i allmänhet går för långt. Är det sådana erinringar talaren avsåg har han rätt. Om man däremot med anmärkningar menar, att yttrandena skulle utmynna i ett påvisande, att brister i ett eller annat avseende finnas, så måste jag säga, att anmärkningar av denna beskaffenhet icke föreligga i en mängd utlåtanden. Däremot utmynna ett flertal sådana som sagt i det omdömet, att kommittéförslaget går för långt. Men icke kan det väl vara meningen, att dylika uttalanden skulle få den betydelse för frågans fortsatta behandling, att de skulle förorsaka det särskilda utskottet svårigheter vid handläggningen av frågan.

Så sade samma talare: tro herrarna, att det går för sig att genomdriva ett särskilt utskott på det här sättet i dylika frågor? Erfarenheten har ju hittills visat, att alltid, när förslag väckts från andra kammarens sida, även i mindre viktiga frågor och även om utredning icke förelegat eller materialet bestått enbart i ett yrkande från motionärens sida, särskilt utskott tillsatts. Att beteckna det nu framställda önskemålet på ett särskilt utskott såsom en långt gående obillig begäran, förefaller således icke rimligt.

Den ärade talaren sade även, att på intet annat område ådagalades sådan iver, att man, innan Kungl. Maj:ts proposition föreläge, påyrkade, att en fråga skulle behandlas i riksdagen. Låt oss göra ett tankeexperiment. Jag frågar: huru skulle det varit, om exempelvis försvarsberedningarna fortfarande hade sysslat med sina arbeten och propositionen rörande försvarets organisation icke inkommit från regeringens sida? Huru var det föregående riksdag i en viss försvarsfråga? Fann sig icke denna kammare då oförhindrad att påyrka viss frågas upptagande,

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)

ehuru den då låg under behandling av försvarsberedningarna? Den ärade talaren ruskar på huvudet, men fallet är fullt analogt.

Slutligen vill jag säga, att när man hör de olika talarna på motsidan, man får en underlig föreställning om vad man har att vänta sig. När man hörde finansministerns yttrande i denna sak här om dagen, fick man den uppfattningen, att det blott var en viss del av frågan, som skulle beröras av ett eventuellt förslag från regeringens sida. Nu sade däremot herr Swartz, som jag förmodar är initierad uti vad regeringen ämnar göra, att man icke bör fatta något beslut, förrän hela frågan föreligger klar, så att man kan överskåda det hela. Således: innan man ingår på en verkligt saklig prövning, skall det finnas ett fullständigt förslag, som omfattar hela det område det här gäller. Dessa uttalanden visa åtminstone, att man icke önskar giva klart besked om vad man vill. Vilket endast kan stärka den uppfattningen på vår sida, att det är skäligt och riktigt att övergå till behandling av det förslag till lag på området, som verkligen föreligger i form av ett kommittéförslag.

Jag hemställer om bifall till förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott.

Herr Holmquist: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid, men under debatten hava förekommit yttranden, som särskilt göra, att jag här måste taga till ordet.

Jag kan icke finna annat, än att man alldeles överdrivit betydelsen av ett särskilt utskott. Går jag till Sveriges grundlagar, är den enkla bestämmelsen den, att, om kamrarna gemensamt finna nödigt, att något till ständigt utskott eljest hörande ärende överlämnas åt särskilt utskotts behandling, man äger fatta beslut om tillsättande därav. Här är nu en fråga, som har uppkommit genom partimotioner från ett högst betydligt antal av riksdagens ledamöter från *alla* partier. Jag tror mig våga påstå, att denna omständighet i alla händelser åt den sålunda motionsvis väckta frågan giver en viss färg och en viss betydelse, som högst betydligt skiljer den från flertalet andra väckta framställningar. Vidare är det ju klart, att det, som har föregått de väckta motionerna i utredningsväg, bildar ett högst betydande utredningsmaterial. Den, som har tagit det därav, måste erkänna, att det kräver sin man att fullt ingå i en behandling av hela detta ämne. Båda dessa omständigheter borde väl kunna vara av den betydelse, att även första kammarens majoritet skulle kunna anse, att det kan vara nödigt att överlämna en så betydande fråga åt ett särskilt utskott.

Jag begärde egentligen ordet, då herr Swartz talade. Enligt min uppfattning hade den högt ärade talaren missuppfattat vad som ligger i det ifrågasatta särskilda utskottets prövningsrätt. Herr Swartz sade ungefär, att man nu icke vore beredd att giva något på hand i denna fråga, att frågan i alla dess detaljer icke vore utredd och att många olika synpunkter bröte

sig i denna fråga. Jag giver honom fullt rätt i detta, men finnes det någon anledning att ur dessa synpunkter icke överlämna frågan till ett särskilt utskott? Det är enligt mitt begrepp just dessa omständigheter, som borde aldeles särskilt föranleda frågans överlämnande till ett utskott, särskilt sammansatt för de olika synpunkternas skärskådande och bedömande.

Vidare ber jag få anmärka, att detta påhandgivande är, så vitt jag förstår, fullständigt gripet ur luften. Det är icke meningen, att det särskilda utskott, som ifrågasättes, ovillkorligen skall på riksdagens bord framlägga ett betänkande, som tillstyrker vad i dessa motioner innehålles. Det är väl lika naturligt, från fullt objektiv synpunkt sett, att utskottet kan i många avseenden taga ändrad ställning och tilläventyrs avstyrka väsentliga delar av förslaget. Jag kan följaktligen icke finna de av herr Swartz åberopade förhållandena i ringaste mån inverka, då det gäller att bedöma frågan om ständigt eller särskilt utskott.

Det har här nämnts, att andra kammaren utan protest redan fattat ställning till frågan och gjort ett erbjudande till första kammaren att biträda dess beslut. Jag vill icke på något sätt betona någon nödvändighet för denna kammare att av denna anledning besluta i någon viss riktning, men så mycket kan väl dock ha anledning tillåta sig uttala, att då andra kammaren så vitt jag kan finna, utan betänklighet gått med på detta uttalande, vanligt välvilja mot förslaget ändå borde göra, att man här skulle kunna acceptera detsamma, då det enligt min mening icke har den djupgående betydelse, som en hel del talare velat tillmäta det.

Jag yrkar bifall till förslaget om tillsättande av ett särskilt utskott.

Herr Kvarnzeli us: Jag måste taga till ordet med anledning av herr Ekmans yttrande, enär han fortfarande vidhåller, att han icke gjort en försätlig insinuation mot mig i sitt anförande i samband med framställandet av sin interpellation. Jag ber endast att få citera några rader ur herr Ekmans yttrande och övelämnar åt herrarna själva att avgöra, huruvida det var ett nobelt tillvägagångssätt herr Ekman använde vid interpellationen. I sin skriftligt avfattade interpellation säger han, efter att hava redogjort för uttalanden ur sakkunnigberedningen: »Herr Kvarnzelius söker visserligen i den skrivelse, varigenom han avsäger sig uppdraget, göra gällande, att han åtagit sig detsamma endast under den förutsättning, »att arbetet skulle leda till resultat vid innevarande riksdag», och uti en ledamots uttalade misströstan därom velat finna en berättigad anledning till utträde; men helt visst skulle arbetet just lett till resultat vid innevarande riksdag, om blott herrar Kvarnzelius och Jakob Pettersson velat medverka därtill. För övrigt framgår av den genom Svenska telegraphbyrån offentliggjorda skrivelsen av den 7 maj med full tydlighet, att någon sådan förutsättning, som ovan

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott
(Forts)*

Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)

nämnts, av herr Kvarnzelius *icke gjorts* såsom villkor för uppdragets fullgörande.» Dessa ord »*icke gjorts*» äro kursiverade.

Nu vill jag fråga herr Ekman: om herr Ekman och finansministern komma i förhandling om en sak och det av resonemanget framgår, att den eller den förutsättningen ligger till grund för ett uppdrags åtagande, finns det då anledning att sätta upp villkor, att det verkligen skall vara under den förutsättningen? Det förefaller mig, att man skall vara mer än vanligt misstrogen för att gent emot finansministern eller någon annan i sådant hänseende formligen ställa upp villkor.

Vidare vill jag meddela, ehuru det strängt taget icke hör hit, att jag uppsatte ett villkor för åtagandet, när finansministern gick med på det villkoret, fann jag för min del ingen anledning att uppställa villkor ifråga om saken, som jag och säkerligen även finansministern ansågo självfallna.

Det måste bero på olika uppfattning mellan herr Ekman och mig om vad som är nobelt uppträdande mot en riksdagskamrat, då herr Ekman fortfarande vidhåller sin mening i detta hänseende. Visserligen skulle vi kunnat stanna kvar i beredningen, sedan herr Löfgren meddelat, att han icke ansåg, att man kunde fullgöra uppdraget i så god tid, att proposition kunde framläggas till denna riksdag. Men förutsättningen skulle då vara, att vi skulle arbeta på skilda linjer, så att möjligen något skulle kunna läggas fram för riksdagen. Det förutsattes således ett sönderbrytande av kommittéförslaget, vartill jag icke för något pris ville låna min medverkan, så länge jag hade något att i den saken bestämma. Min bestämda övertygelse är, att om detta förslag skall tagas, så måste det tagas till sina huvuddrag oförändrat. Man kan icke bryta ut vissa partier av det och så försöka inbilla svenska folket, att man verkligen gjort någonting till nykterhetens främjande här i landet.

Slutligen ber jag att med anledning av herr Swartz' anförande få säga, att nog förefaller det mig något underligt att höra det resonemanget, när ni motsätta er tillsättandet av ett särskilt utskott, att motivet därför är — det uppgavs särskilt av herr Swartz —, att detta är ett så komplicerat och omfattande spørsmål, att riksdagen först sedan Kungl. Maj:t ägnat ärendet en ingående prövning, kan upptaga det till reell behandling. Men är det icke så, att det här kommer att stå flera möjligheter öppna för regeringen att gå fram efter olika linjer, när det gäller att framlägga förslaget för riksdagen? Om då Kungl. Maj:t bestämmer sig för *en* linje, som icke sammanfaller med den grundtanke, som kommittéförslaget innebär, och ingen uppmärksamhet ägnas åt förslaget ur de synpunkter, som varit bärande för kommitténs majoritet, därför att regeringen icke velat följa kommittén, men riksdagen likväl skulle befinnas villig att gå på den linje kommittén förordat, har man icke då försuttit en dyrbar tid genom att på detta sätt vägra sin medverkan till den mest sakliga behandling, som över huvud är möjlig under förhållandena vid denna riksdag? Det måste jag dock fortfarande vidhålla, utan att jag på något som helst sätt vill göra mig skyldig till någon ogrann-

lagenhet mot bevillningsutskottets ärade ledamöter, att det ligger i sakens natur, att ett särskilt utskott, tillsatt för frågans behandling, bör hava större förutsättningar att kunna ingå i ett grundligt studium och en grundlig behandling av frågan, än bevillningsutskottet kan hava, som har så många andra ärenden att ägna sig åt.

För frågans egen skull, även om den icke bringas till lösning vid denna riksdag vore de till gagn, om man ägnade den största möjliga uppmärksamhet åt densamma och tillsatte ett särskilt utskott, där det mesta arbetet kan läggas ner på att granska förslaget och pröva det så noga som möjligt. Jag måste vidhålla mitt yrkande.

Herr Swartz: De båda sista talarna hava starkt framhållit, att då jag för min del uttalade den meningen, att man icke gärna kunde på allvar ta i tu med denna fråga med förhoppning om en lycklig lösning, förrän den vore så allsidigt utredd som möjligt, denna uppfattning borde hava lett mig till den konklusionen, att jag skulle vara med om ett särskilt utskott, emedan ett särskilt utskott vore bättre kvalificerat att göra en sådan allsidig utredning, än vad bevillningsutskottet kan vara. Jag vill häremot framhålla, att det väl ändå är en utredning, som varken ett särskilt utskott eller bevillningsutskottet kan införskaffa, och det är Kungl. Maj:ts eget utlåtande i frågan. Då jag anser, att detta utlåtande måste föreligga, innan man kan taga frågan om hand med förhoppning om en lycklig utgång, så är det tydligt, att jag icke kan vara med om en åtgärd, som efter mitt sätt att se betyder, att man anser, att det är möjligt att åtminstone åstadkomma så fullständig utredning, som det behövs för att leda frågan till ett lyckligt slut — jag menar åtgärden att tillsätta ett särskilt utskott. Ty hade man icke den uppfattningen, att detta särskilda utskott skulle åstadkomma en fullständig utredning, vet jag icke, varför man skulle sätta till ett särskilt utskott. Att man låter förslaget undergå saklig behandling i överensstämmelse med grundlagens bud och remitterar det till det utskott, dit det hör, är en utväg, som erbjuder sig själv, men sätter man till ett särskilt utskott för frågans behandling, skulle det vara för att man anser, att det kunde åstadkomma erforderlig utredning i denna fråga, i vilken jag emellertid anser, att endast Kungl. Maj:t kan lämna fullständig sådan. Jag vidhåller mitt avslagsyrkande.

Herr Ekman, Karl Johan: Jag ber att få säga ännu ett par ord. Jag tvivlar icke på att herr Kvarnzelius hade den allra varmaste önskan, att arbetet skulle kunna bliva färdigt under denna riksdag. Men redan den 4 maj visste herr Kvarnzelius, att herr Lövgren icke hade tillfälle att mera aktivt deltaga i arbetet förrän under hösten, och i alla fall kvarstod herr Kvarnzelius ända till den 22 maj. Jag anser, att det hade varit nobelt och lojalt av herr Kvarnzelius, om han utträtt ge-

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

nast. om det var en så ofrånkomlig förutsättning, från hans synpunkt, att herr Lövgren skulle deltaga i utredningen. Att så långt efteråt utträda anser jag icke hava varit lojalt handlat mot regeringen.

Herr Peters son, Alfred: Jag ber att få göra en liten anmärkning.

Herr Swartz liksom för övrigt alla, som hava uttalat sig mot tillsättandet av ett särskilt utskott, hava därvid framhål- lit såsom ett kardinalskäl, att frågan icke har förberetts till- räckligt av Kungl. Maj:t, eller med andra ord att det förslag, varom här är fråga, icke kommit från Kungl. Maj:t. Vad det särskilda utskottet, om det kommer till stånd eller bevillnings- utskottet, om det kommer att behandla frågan, än kan få ut- rett, sade herr Swartz, Kungl. Maj:ts utlåtande kan utskottet i alla fall ej få, och därför bör man icke gå denna väg för att få frågan behandlad. Jag kan icke se annat, än att däri ligger en uppfattning, som principiellt strider mot den uppfattning, som fått ett klart uttryck i våra grundlagar och som också alltid ut- nyttjats här i riksdagen, den nämligen att riksdagen och riks- dagsmännen hava initiativrätt. Skulle man draga ut konsekven- sen av det anförda resonemanget, skulle den bliva, att så snart vi hava att göra med en stor och betydelsefull fråga, som kommit från enskilda motionärer, flera eller färre, man icke skall under- kasta den samma grundliga behandling, som man har skyldig- het att underkasta ett från Kungl. Maj:t framkommet förslag. Jag kan icke för min del godkänna en sådan uppfattning, även om jag har den allra högsta tillit till och tro på Kungl. Maj:ts förmåga av utredningar.

Herr Swartz gjorde gällande, att de, som nu yrka på till- sättande av ett särskilt utskott, därmed skulle vilja förklara, att vi icke alls bry oss om Kungl. Maj:t. Nej, det är icke så. Icke har man tagit yttranderätten från Kungl. Maj:t, även om man skulle besluta tillsättande av ett särskilt utskott. Kungl. Maj:t kan när som helst komma in med en proposition i frågan, och den blir naturligtvis föremål för det särskilda utskottets be- handling i sammanhang med motionerna. Kungl. Maj:t har ock- så alltid sin yttranderätt kvar, när ett lagförslag kommer från riksdagen. Här är ju fråga om viktiga lagförslag, som icke kom- ma att bliva lag, utan att Kungl. Maj:t säger sitt ja till dem. Alltså, Kungl. Maj:ts yttranderätt i denna fråga är efter mitt förmenande alldeles oberoende av om ett särskilt utskott kommer till stånd. För mig är det klart, att en av alla såsom viktig erkänd fråga är lagd på riksdagens bord, och för mig är det lika obe- stridligt, att riksdagen har skyldighet att underkasta den den mest grundliga behandling som riksdagen kan åstadkomma. För mig är det också klart, att man icke vill draga ut den riksdag, under vilken vi nu arbeta, längre än nödigt är, och en grundlig behandling av denna fråga kan under den återstående delen av

denna riksdag åstadkommas allenast av ett särskilt utskott. Av dessa skäl yrkar jag bifall till andra kammarens förslag om tillsättande av ett sådant.

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Herr Trygger: Efter som den sista talaren även vände sig mot vad jag yttrar, skall jag be att få förklara, att han alldeles missuppfattat min ståndpunkt och — jag förmodar — även de övrigas, vilka hava yrkat avslag på den här framställningen.

Det är visst icke så, att vi i strid mot grundlagen vilja förfakta den meningen att riksdagen icke hade skyldighet grundligt behandla frågor, som i motionsväg blivit framlagda för riksdagen. Så barnslig är jag icke, och jag hade icke heller trott att den ärade talaren kunde tänka, att han skulle kunna bidra till denna frågas lösning med den argumentation han här förde. Det är så uppenbart, att det är ingenting att diskutera om. Varje barn, som tittat i grundlagen vet, vad som gäller i den här punkten.

Men vad vi anse är, att när ett ärende ligger under Kungl. Maj:ts behandling och en massa förberedande arbeten vidtagits samt att det endast behöves en ytterligare granskning för att det hela skall bliva fullt färdigt, man icke bör taga fram det och underställa det riksdagen i ofärdigt skick, utan man bör lugna sig till dess Kungl. Maj:t har kunnat giva frågan den slutliga beredning och prövning, som fordras, för att man skall kunna komma till en tillfredsställande lösning. Det är detta vi sagt, och vår ståndpunkt är, att man genom tillsättande av ett särskilt utskott skulle godkänna den uppfattningen, att det vore lämpligare att rycka frågan ur dess normala handläggande för att på ett extraordinärt sätt underställas riksdagens prövning. Ett dylikt tillvägagående ha vi ansett vara skadligt för frågan, och just därför att vi vilja så snart som möjligt bringa nykterhetsfrågan till en lycklig lösning, motsätta vi oss, att man skulle handla på det sätt, som här är föreslaget.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först därpå att kammaren skulle besluta att antaga den i protokollsutdraget nr 53 från andra kammaren framställda inbjudningen om tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av frågor rörande rusdryckslagstiftning m. m., samt vidare därpå att första kammaren skulle besluta att icke antaga berörda inbjudning; och förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den som vill, att kammaren skall besluta att icke antaga den i protokollsutdrag nr 53 från andra kammaren framställda inbjudning om tillsättande av ett särskilt utskott för behandling av frågor rörande rusdryckslagstiftning m. m., röstar

*Ifrågasatt
tillsättande av
ett särskilt
utskott.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.)

Vinner Nej, beslutar första kammaren att antaga berörda inbjudning.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 68:

Nej — 42.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade:

Jag tager mig friheten hemställa, att kammaren måtte besluta, att vid denna liksom vid föregående riksdagar tillsätta två tillfälliga utskott, vardera med sju ledamöter och tre suppleanter.

Vidare och för att icke ytterligare förlänga sammanträdet hemställer jag, att till kammarens tillfälliga utskott nr 1 måtte hänskjutas motionen nr 26 av Herrar Wavrinsky och von Geijer, angående skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder till befrämjande av vetenskaplig forskning och undervisning i publik och privat internationell rätt, samt till tillfälliga utskottet nr 2 motionen nr 60 av Herr Steffen om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning om möjligheterna och sättet för åstadkommande av större ändamålsenlighet och rättvisa uti beskattningen till stat och kommun samt större planmässighet i den offentliga inkomsthushållningen över huvud.

Vad herr vice talmannen hemställt bifölls.

Herr talmannen anförde, att han finge förslå, det kammaren måtte besluta, att val av ledamöter i de nu bestämda tillfälliga utskotten skulle företagas vid kammarens sammanträde nästa onsdag och val av suppleanter för dessa utskotts ledamöter ske vid kammarens plenum påföljande torsdag.

Detta förslag antogs.

Avlämnades och bordlades följande motioner:

nr 61, av herr *Rosén*, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning beträffande möjligheten att indraga första

och någon del av andra klassens personvagnar vid trafik å statens järnvägar;

nr 62, av herr *Rosén*, angående skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder för att nedbringa kostnaderna för anläggning av vissa allmänna vägar;

nr 63, av herr *Rosén*, angående skrivelse till Konungen i fråga om anordnande av övning i skidåkning för den manliga ungdomen i folk- och småskolor, samskolor och allmänna läroverk;

nr 64, av herrarna *Forsman* och *af Ekenstam*, om uppförande å kommandantsstaten av en platsbefälhavare i Tingstäde;

nr 65, av herr *Larsson*, *Knut* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny härordning;

nr 66, av herr *Ericsson*, *Hans* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående sjöförsvarets ordnande; och

nr 67, av friherre *Gripenstedt*, om ändring av § 27 värnpliktslagen.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts vid sammanträdets början avlämnade nådiga proposition, nr 96, med förslag till lag om ändrad lydelse av 25 § i förordningen angående patent den 16 maj 1884. m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade nådiga propositioner:

nr 88, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863; samt

nr 97, med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade nådiga propositioner:

nr 89, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 90, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av åtskilliga kostnader för vissa nya byggnader vid armén; samt

nr 91, angående ångpanneanläggning m. m. för Göta livgarde.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet avlämnade nådiga proposition, nr 92, angående överlåtelse till lantförsvaret av viss del av det till förra majors-

bostället Gudhem nr 1—9 med Holmäng nr 1 Hulegård i Skaraborgs län hörande utskiftet Helle.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade nådiga propositioner:

nr 105, angående pension å allmänna indragningsstaten åt arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad K. A. Helge;

nr 106, angående pension å allmänna indragningsstaten åt tygarbetaren A. E. Öberg;

nr 107, angående pension å allmänna indragningsstaten åt arbetaren E. Svensson och arbeterskan Margareta Hagström vid ammunitionsfabriken å Karlsborg; samt

nr 108, angående pension å allmänna indragningsstaten åt handräkningskarlen vid Bohusläns regemente Edvard Olsson.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 5,20 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna.*
